

ELŐFIZETÉS:

HELYBEN:

Egy évre 24 korona,
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 26 korona,
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petty sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemi
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:

Stauber József.

Szerda, szeptember 22.

Wolhyniában visszavertük az orosz támadásokat.

(Tüzérségünk zavarja a szerbeket)

Budapest, szeptember 21. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér:

Lucltól keletre levő szakaszon hadállásaink ellen irányított újabb támadásokat vertünk vissza. Az Ikwa mellett ütegeink keresztülze néhány ellenséges csapatot ugrasztott szét, amint a folyó nyugati partján beakarták magukat fészkelni. Egyébként a tegnapi nap az északkeleti hadszíntéren csendben telt el. A helyzet teljesen változatlan.

Olasz hadszíntér:

Dél-Tirolban legnehezebb lövegeink tűz alá fogták az ellenség által megszállott községeket, valamint a Serawalle-beli (Alatól északra) levő olasz hadállásokat és ütegeket. A Costonon (Vilgereuthi fensík) levő hadállásaink előtt az olaszokat, mint mindig, visszavertük. Egy ellenséges duplafedeli repülőgép Frientre d'Annunzio hadnagy tollából származó, módfelett együgyű röpíratokat dobott le. A karinthiai harc vonalon nincs jelentősebb esemény. Flitsch körül a múlt heti, teljesen meghisült, olasz támadások után újra beállott a csend. Csak az ellenség tüzérsége folytatja a tüzelést. A tenger melléki harc vonalon többi pontján tegnap a harci tevékenység tüzérségi tüzelésre és lövőárharc keretében kisebb vállalkozásokra szorítkozott.

Délkeleti hadszíntér:

Tüzérségünk megzavarta a szerbek erődítési munkálatait. A Drina alsó folyásánál más újság nincs. Zóter altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Előnyomulnak a németek Minsk irányában.

Berlin, szeptember 20. (Hivatalos.)
A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Souchez-Arras szakaszon a francia tüzérség csaknem szakadatlanul erős tüzelést folytatott. Neuville környékén kézigránát harcokra került a sor. A tegnap rommá lőtt sapianeuli zsilipházat (az Aisne-Marne csatorna mellett Reimstól északnyugatra) éjszaka, a maradványnak felrobbantása után tervszerűen és anélkül, hogy az ellenséggel érintkezésbe kerültünk volna kiűritettük. Perthestől nyugatra (Champagnében) és az Argonnokban az ellenség állásaiban sikeres aknaroobbantásokat végeztünk. A Hartmannsweilkerkopfon több kézigránát támadást visszavertünk.

Keleti hadszíntér:

Hindenburg tábornagy hadszoportja.

Eichhorn vezérezredes csapatainak támadása Oschmijanotól északnyu-

gatra és délnyugatra előrehalad. A hadszoport jobbszárnya utóvédharcok közben elérte a Lidától keletre és Nowogradoktól nyugatra elterülő vidéket.

Lipót bajor herceg tábornagy hadszoportja.

Dworcek mellett és attól délre kikényszerítettük az átkelést a Molczadon. Tovább délre csapataink üldöző harcok közben a Molozadz-Nowaja-Mischtól délkeletre húzódó vonalig (Ostrowtól nyugatra) jutottak.

Mačkensen tábornagy hadszoportja:

A helyzet változatlan.

Délkeleti hadszíntér:

A német csapatoknál említésre méltó esemény nem történt. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Ujabb török sikerek a Dardanelláknál.

Odessa előtt elsüllyesztettek egy angol gőzöst.

Konstantinápoly. A főhadiszállás a következő hivatalos jelentést adta ki:

Dardanella-front:

Az Anaforta-szakaszon tüzérségünk szeptember 19-én rajtaütött ellenséges csapatokon, amelyek jobbszárnyunk előtt sáncolási munkával voltak elfoglalva.

Az Ari Burnu-szakaszon tüzérségünk a balszárnyon elpusztította az ellenséges bombavető állások és lövészárkok nagy részét. Az ellenséges gyalogságot, amely a lövészárkokat elhagyta, megsemmisítettük.

A Sedil Bahr-szakaszon a bal- és jobbszárnyunk előtt sáncmunkával foglalkozó ellenséges csapatokat heves tüzeléssel arra kényszerítettük, hogy munkájukat abbahagyják. Az ellenség váratlan tüzelést indított balszárnyunk ellen és milliónyi lövedéket pazarolt el a nélkül, hogy nekünk veszteséget okozott volna.

Szeptember 19-én a Kerdvizdere torkolatához közeledő ellenséges torpedónaszád, a mely állásainkat bombázta, menekülésre kényszerítettük. Az ellenség a szárazföldről és Mavro szigetéről tüzeléssel válaszolt, de nem ért el eredményt.

Egy ellenséges repülő négy bombát dobott egy Degirmen Burnu előtti horgonyzó kórházhajókra. Megállapítottuk, hogy az ellenség a magas kórházhajóit csapatszállításra és arra használja fel, hogy ezeknek a hajóknak az árbocán öröket állítson fel.

Irak-front:

Szeptember tizennyolcadikán újból meglepő támadást intéztünk Kornánál az ellenség ellen. Kényszerítettük, hogy ágyuit és partraszállított csapatainak egy részét visszaszállítsa hajóira. Az ellenség itt súlyos veszteségeket szenvedett. Ugyanezen a napon önkéntesekkel megerősített lovaságunk az ellenséges tábor mögé jutott, sikeres felderítéseket végzett és elűzte az ellenséget. Egyik hajónk az odesszai kikötő előtt megtorpedózta és elsüllyesztette a Patagonia nevű angol gőzöst, a mely szállítmányt vitt.

A többi arc vonalon a helyzet változatlan.

Tüzfát árusít a város a közönségnek.

(Rendkívüli közgyűlés a fadrágaság miatt. — Attérés a széntítésre. — Orosz togyokat kér a város az őszi földmunkához. — Gözekék a szántáshoz.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 21.

Arad város tanácsát a földművelésügyi miniszter ismét figyelmeztette, hogy a közlelmezés nagy problémájával intenzívebben foglalkozzék, mert a változott viszonyok következtében a helyzet ismét nagy önfeláldozást, komoly munkát követel mindenkitől. A miniszter véleménye szerint minden más kérdést megelőző a jövő évi gabona biztosítása, az őszi mező munkálatok végrehajtása. A szántás és a vetés, a kézi és az ígás munka megcsappanása következtében csak úgy válik lehetővé, ha a hatóság már jó előre gondoskodik, hogy a gazdák az állam és a város részéről elvárható támogatáshoz hozzá is jussanak.

Arad város központi gazdasági bizottsága ma délután Lőcs Rezső helyettes polgármester elnöklésével tartott ülésében behatóan foglalkozott ezekkel a kérdésekkel és *Ipolyi Keller Iván* bizottsági tag ama véleményének kifejezése után, hogy a legfontosabb érdeke most az országnak, hogy minél több területet vessenek be buzával, azt a konkrét javaslatot terjesztette elő, világosítsák fel a gazdákat arról és értessék meg velük, hogy az országnak sokkal több buzára lesz szüksége, mint ez évbe volt, mert a tengeri termés, az időjárás következtében nem lesz akkora, mint a becslés után várni lehetett. Javasolta továbbá, hogy gondoskodjék maga a város a mezőgazdasági munkaerőről. Kérjen megfelelő számú orosz foglyot a hadvezetőségtől, ezeket aztán megfelelő napszámber mellett az egyes gazdáknak rendelkezésére bocsáthassa. Fontos továbbá, hogy a gazdaközönség forszírozott módon végezze el a tengeri törést és hogy a tengerit ne hordja be, hanem a rendelkezésre álló igával azonnal kezdje meg a szántást. A város gondoskodjék gözekéről is, mert a háború sikere most még inkább függ a közlelmezés zavartalan lebonyolításán, mint az első évben.

A bizottság a nagy figyelemmel hallgatott fejtegetések alapján *Ipolyi Keller* minden javaslatát elfogadta és már holnap megkezdí a propagandát és felszólítja a gazdaközönséget, hogy jelentse be a buzavetőmag szükségletét, mert a város gondoskodik csiraképes, jó vetőmagról.

A jövő problémái mellett azonban a jelen gondjai sem hagynak pihenőt. A közlelmezési bizottság ma sürgősen ülésre jött össze és tekintettel arra, hogy nagy tömegű ellátásról kell gondoskodni, megtette a szükséges intézkedéseket. A város gondoskodik tojáról, baromfőről, burgonyáról és terbe vették, hogy nagyobb mennyiségű juhot is vásárolnak. Borzót és lencsét, minthogy annak maximális ára van, a termelő nem akar eladni és azért erről jelentést tesznek a kormányának.

A hét végén rendkívüli közgyűlése lesz ismét a törvényhatóságnak. A napja még nincs meghatározva, lehet, hogy pénteken, de lehet, hogy szombaton lesz. A közönség részére tüzfatelep felállítását halárhozta el a tanács és ezért arra kéri a törvényhatóságot, hogy írjon fel a földművelésügyi miniszternek, engedjen át a *lippii erdőgazdagság utján annyi fát, hogy abból a város polgárságát olcsó fával el lehessen látni.*

A rendkívüli közgyűlésnek másik fontos tárgya a hivatali helyiségek szénfűtése lesz. A gazdasági szék nyilvános árlejtést írt ki négyszáznegyven darab kályhára, amelyet ma tartottak meg. Ajánlatot adott be az *Andrényi Károly és Fia, Berta Testvérek, Pöhm János* és a *Salgótarjáni kőszénbánya részvénytársaság*. Minthogy a kályhák árát azok szénfogyasztása szabja meg, a gazdasági szék egy szakértő bizottságot küldött ki *Nachtnébel Ödön* főmérnök elnöklésével, mely számításokkal és próba fűtéssel igyekszik a kályhák reális értékét megállapítani.

A város részére szükséges szén szállítására is ma járt le az ajánlatok benyújtási ideje, a következő ajánlatokat kapta a gazdasági szék:

Knittel Károly és Fia: Farkasvölgyi diószén vagononként 305 korona, gázgyári koks 472 korona. Az *Aradi Kőszén- és Koks Forgalmi Vállalat*: petrosányi drabos szén vagononként 380 korona. *Hindenburg koks* 550 korona. *Róth József*: zilvölgyi kőszén vagononként 396 korona, osztrák és porosz kookaszén 528 korona.

Az ajánlatokat a számvevőségnek adták ki átszámítás céljából.

Dünaburg ostroma.

(Várják a németek bevonulását. — *Russkij* tábornok az orosz főhadvezér.)

Távirati tudósítás.

Stockholm—Pétervár, szeptember 21.

Russkij a cár helyettese.

Stockholm. A cár intézkedett, hogy *Russkij* tábornok a vicegeneralissimus címet megkapja és az összes többi hadvezér neki van alárendelve.

Dünaburg elfoglalása küszöbön.

Stockholm. A *Stockholm Dagens* jelenti: Dünaburg sorsa meg van pecsételve. A németek bevonulása közvetlen küszöbön áll.

Rotterdam. Wasborn, a *Times* haditudósítója az orosz főhadiszálláson, Dünaburgból, ahol a három legutóbbi napot töltötte, szombaton ezt a táviratot küldte lapjának:

— A németek a város legközelebbi közelébe tolták frontjukat és a városban rövid szünetelésekkel folyton hallatszik az erős ágyuzás. Egyes helyeken csak 50 kilométer távolságra állanak a németek Dünaburgtól. A kihalt utcákon félelmetesen visszahangzik az ágyudörgés. Az oroszok csak egy egyszerű lövészárkvonallal vették körül a várost és noha a németek folyton támadnak s gyalogsági rohamiakat tüzéségük támogatja, az oroszok még távol tartják az ellenséget.

A németek több ízben elhódították a lövészárk első vonalát, de ellentámadással sikerült azt ismét visszavenni tőlük. Óriási tüzéséggel rendelkeznek a németek s így a város nem sokáig tarthatja magát. A Dünamentén még nem dőlt el az ütközet sorsa és ha a németek meghódítják Dünaburgot, rettenetes drágán fogják megfizetni ezt a győzelmeiket. Az orosz hadvezetőség éppen olyan esendben és titokban üritette ki Dünaburgot, mint annak idején Varsót. Ha arra kerül a sor, hogy át kell engedni az ellenségnek a várost, a németek csak pusztá falakat fognak találni.

Kiüritik a vitebszki és livlandi kormányzóságot.

Kopenhága. Pétervárról jelentik: A vitebszki és livlandi kormányzóságok kiüritését az orosz hadállások ismételt hátravonása miatt a múlt pénteken megkezdték.

Minszk tiltakozik a kiürités ellen.

Pétervár. A minszki mezőgazdasági társaság memorandumot adott át az ottani kerületi parancsnokság főnökének, amelyben rámutat a polgári lakosság eltávolításának káros oldalaira. A memorandum arra kéri a parancsnokot, hogy ne rendelje el a város kiüritését. Minszk lakosainak száma kétszázezer főre emelkedett. Számos varsói és vilnai lap Minszkbe helyezte át szerkesztőségét és nyomdáját.

Pétervár veszedelme.

A vilnai sereget a körülzárás fenyegeti.

Amsterdam. A *Nieuwe Vandaag* írja: Vilna elestét már régen várták. A körülzáró mozdulatok arra kényszerítették az oroszokat, hogy a várost kiüritsék. Egyidejűleg a német lovasság már megtámadta a *Moldeeno-Polock* vasúti vonalat. Az oroszok komoly kudarcáról van szó, minthogy éket verhetek a németek a Dünaburg és Vilna táján állott orosz hadseregek közé, azonkívül pedig a vilnai sereget a körülzárás veszedelme fenyegeti. Ha ez sikerül, úgy jogos az a feltevés, hogy a bajnok oka a nagyherceg-fővezér eltávolítása volt. O mindig jól értett ahhoz, hogy csapatait idejekorán visszavonja. Ma azonban még nem lehet előre megmondani, mit hoz a jövő. Bizonyos csak az, hogy az orosz haderők egy része nagy veszélyben forog és hogy Pétervár az orosz haderőkkel való minden egyes összeköttetéstől el van zárva.

Amsterdam. A *Handelsblad* Vilna megszállásáról a következőket írja: Kérdés az, nem húzták, halasztották-e a város védelmét oly hosszú ideig, hogy a hadseregnek egy jelentékeny részét, mely ott tartózkodott, a németek elvághatták. Vilna eleste következtében az oroszok egész Dünaburgfrontja veszélyben forog. Dünaburg eleste és az egész Dünaburg és Riga eleste csak napok kérdése. Itt is a körülzárás veszélye fenyegeti az oroszokat, ha a németeknek sikerül *Polockot* elérniük, oldalmozdulatokat végezni a folyó felé és hátba támadni az oroszokat.

Rotterdam. Pétervárról jelentik: Hír szerint a kormány távirati uton közléseket rendelt Pétervárra. A közlések állítólag a tömegre költék s számos embert megölték a többeket megsebesítettek. Ezeket a híreket eddig nem erősítették meg.

A zárdák pénzét elveszi az orosz kormány.

Pétervár. A kormány felhívta az összes zárdákat és kolostorokat, hogy pénzfeleslegüket a kincstárnak szolgáltatassák be hadviselési célokra. Ezek az összegek körülbelül négyszázmillió rubelt tesznek ki. Hír van arról is, hogy állítólag a *duma* feloszlátása nem sokára megtörténik.

Az orosz trónörökös régens.

Stockholm. Az orosz trónörökös legközelebb megkapja a regens címet. A cárnő helyett az anyacárnő lesz melléje kirendelve.

Papirléghajó az oroszok félrevezetésére.

(Aradi önkéntes a Bugon átkelésről. — Éjszakai harcban.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 21.

Beleznay István, Beleznay János volt Acsev. tisztviselő fia, aki a háboru kitérősekor mint egyéves önkéntes bevonult és kiképzése után ez év áprilisában került a harctérre, a napokban tért haza beteg mint zászlós, mellette a negy ezüst vitézségi érdemmel. Tizenegy hatalmas ütközetet küzdött végig egy fővárosi közös gyalogezreddel. Századának egyik legérdekesebb harca az volt, melyet az Aradi Közlöny munkatársának a következőkben mondott el:

— Pár napja állottunk már a Bugon belső partján, amikor parancsot kaptunk, hogy az átkelést ki kell forszírozni. Erre megszólaltak a harminc és felesek, melyek egész nap lötték az orosz állásokat. Az ágyuzás az ellenség lövőárkában óriási pusztítást vitt véghez. Ezért az oroszok a jól kiépített futóárkokban hátra húzódtak egy közeli erdőig. Este hét óra után újabb parancsot kaptunk, hogy megkezdhetjük az átkelést. Közeliünkben egy hid vezetett át a Bugon és nyolc altiszt vállalkozott arra, hogy megpróbálnak a hídon átkelni. Alig voltak a katonák a hid közepén, mikor fejünk felett egy hatalmas kivilágított léghajó repült az orosz állások felé, mely egyszerű vékony papírból készült ballon volt. A léghajót hátunk megett levő tűzreink eresztették fel az oroszok megijesztésére. Az altisztek e közben a tulsó oldalra értek s onnan jelezték, hogy nincs veszély. A léghajó, mint észrevettük az oroszok között nagy izgalmat kellett és megkezdtek lövöldözni. Óriási hurrá kiáltással rohantunk a hid felé. A roham a ballonnal elfoglalt oroszokat rettenetesen megijesztette és pár pernyi harc után megadták magukat. Ezután az egész divízió átkelt és a Bug mellett levő ellenséges árkokban foglaltunk állást. Másnap kora reggeltől estig ezeknek az állásoknak rendbehozatalával voltunk elfoglalva. Az oroszok pedig eközben nagy erősitésekkel közeledtek felénk.

Gyönyörű szép holdvilágos esténk volt ezen a napon. Sejtelmünk sem volt arról, hogy ellenség van közelünkben s különösen arra nem gondoltunk, hogy az ellenség szerezhet erősitéseket. Századom kivételével még század töltötte az éjszakát ezen az oldalon. A divízió az éjszakára a régi állásokba ment vissza. A szomszéd század pedig lepihent. Reggel két óra felé sűrű köd borította el a tájat s a veszedelmes gyorsasággal közeledő orosz erősítés ezt használta fel a csöndes, észrevétlen támadásra. A ellenség három óra tájban állásaink közelébe ért és a szomszéd századomat megtámadta. Kétségbeesett fajveszélésre lettünk figyelmesek. Az oroszok, ugyanis annyira megközelítették a szomszéd század állásait, hogy a század katonái csak akkor ébredtek fel álmukból, mikor az oroszok árkaikban már katonáink fegyvereit szedték össze. A fajveszélésre mintha a föld lökte volna ki magából kis századomat, úgy ugrottak ki embereim és ezután rémes harc fejlődött ki közöttünk. A legények a puskatussal verték vissza az oroszokat.

Visszhangzott az egész táj a hatalmas ütésektől, mely egymás után hasította ketté az ellenség hatalmas termetű embereinek fejét. Hosszu elkeseredett harc után vonultak csak vissza az oroszok, nagyon nagy veszteséggel.

S csak reggelre láttuk, hogy milyen barbárul használták fel azt a pár pillanatot, a míg a katonáink aludtak. A század kapitányát alvó zsákjában, a hogy aludt egyszerűen a földhöz szegezték. Fején, nyakán és hasán keresztül szurtek egy-egy bajonettet s ott hagyták fetrengve.

Az éjszaka után divíziónk tovább üldözte az ellenséget és egyenes úton közeledtünk Brody felé, melynek bevételét, sajnos nem küzdhettem végig, mert közben megbetegedtem.

Kávéházi vezérkar.

(A tengeri ütközetek.)*

1915. január.

Weisz: Pincér adjon egy Magyarországot!
Róth: Én már tegnap prenumeráltam rá, nekem adjon!

Pincér: Kettő Magyarország — igenis! Ja, de csak egy van!

Weisz: Nekem nem is kell több!

Róth: Azt az egyet adja ide!

Pincér: (középen átnyújtja) Tessék!

Weisz: (utánakap) Ide vele!

Róth: (huzza) Ne huzza! Elszakad!

Weisz: Eressze el! (tépik a lapot.)

Schwarz: (belép, csukaszürke köpenyeg van rajta) Leszerelés! Micsoda nemzetiségi csata ez? Szétdarabolják a Magyarországot? Már Mátyás király, a haza bölőse megmondta, hogy Magyarország nem volt, hanem lesz!

Weisz: Lesz! De nem ebben a piszok kávéházban. No de hisz maga itt van, már nem is kell újság!

Pincér: Szabad a kabátot tábornok ur?

Weisz: Miért jár maga csukaszürkében? Maga katona?

Róth: Szépen! Talán polgárőr!

Schwarz: Sem nem emez, valamintsem nem amaz, csupán az ellenség megtévesztése miatt veszem föl, ha kávéházba jövök.

Róth: Hol van itt ellenség?

Schwarz: Látja, a hogy ott lóg a fogason, a kabátolvajoknak rossz cél a csukaszürke. Mellette lopnak. (Leül.)

Weisz: Maga egy okos ember. Na de mit szól az oroszokhoz?

Schwarz: Nem szólok hozzájuk, haragban vagyok velük.

Róth: Hallotta, hogy Franciaországban behívták 36—42-ig a kokottokat is?

Weisz: Hát azt hallotta, hogy a törökök elfoglalták Ben-Ali-Sul-Hó-Lile-Prutykust?

Schwarz: No és? No és? Elfoglalták, behívták, jönnek, mennek, ez mind csak olyan vakbéliség, ugynevezett epizódák a háboruban. Ez mind nem jelent semmit. A háboru — és ezt most már nem vonhatom vissza — a tengeren lesz eldöntve.

Róth: Hol?

Schwarz: A katolikus legényegyletben! A tengeren, maguk csukaszürkéi! Ez világos, mint egy világosító-torony. Persze ehhez maguk hatókrós gazdák, mert nem bírnak tengeri ismeretekkel.

Weisz: Maga szójtékészedelgél! Ezt nem lehet Magyar Anekdota kiadással elütni! Maga nagyon jól tudja, hogy én tengeri alatt eventuel

* Kövály Gyulának „Kávéházi vezérkar” című könyvéből

nem kukorica háború értek, hanem igenis a komoly és végtelen óceánra célrok, a mely a kacér Páris tornyait mossa és máriól-holnapra tönkretette Anglia egész tengeri haderejét!

Weisz: Haderejét?

Schwarz: Ja, ja: derejét! Taskedlit cukorral és dióval! Vagy ha úgy jobban tetszik: haderőleves. Szóval, a mint látom, nem tudnk mi az! És a jó Schwarz bácsi ezt is meg fogja magyarázni. Tehát: mellett és fület ki! Hasat és száját be! A zene megadja az utolsó jelt és az előadás az ő kezdetét veszi. Egy tengeri haderő — latinul: Drednacht — az áll 4 tengeri ütögből, vagyis ütökből; egy-egy ütög élén áll, vagy állán él egy vízi-tábornok, vagyis főárbóc, mely parancsnokol 6 zászlóaljnak és minden árbócaljban van 3 nagy és 2 kis páncélos.

Weisz: 3 nagy és 2 kis? Mi célból?

Schwarz: Mondom: páncélból. De ne zavaron! Ezekután jönnek sorban, miként az orgonavirág pipjai: az uszályhordozók, a gőzszállítók, a dereglyék — ezuttal nem lekvárosak — azután a cirkálók, nagy és kis cirklik, az aknászok, raknászok és paknászok. Azután jönnek a torpedóók — ez egy igen nagy és előkelő család. Vannak torpedónaszádok, torpedóvadászok, torpedóüldözők és torpantuk. Azután torpedórombolók, rombdétorpolók és trompolóbombédok. Továbbá a torpedóúzóók és torpedóúzóók... nem... torpedóúzóók és torpedóúzóók... torpedó-n-zü... torpedómezőók.

Weisz: És mi az a torpedó-lanszirozó?

Schwarz: Olyan nines. Maga összetéveszti a torpedó-finanszirozóval, aki az egész vállalatot finanszirozza.

Weisz: Hát ez az egész egy marhaság!

Schwarz: És miért marhaság, ha nem vagyok windischkrätz?

Weisz: Mert először is, az egész hajórajt úgy hívják, hogy flotta, azután...

Schwarz: Flotta! Ha-ha! Hallod ezt Nelson? Maga techal! A matrőzenekarokat hívják flottának, a hajóraj pedig a kábel! Maga se érti Róth ur?

Róth: Dehogy nem! Ein és Kábel, tanultam még a bibliában. De mondja kedves Schwarz ur, már régen töröm rajta a fejemet, mi az a hajófenék?

Schwarz: Lássá fiam, ez egy okos kérdés. Hát tudja, ahogy az oroszok elnevezték a mi huszárjainkat vörös ördögnek, ugy vannak a németeknek olyan vitéz tengerészeik, aiktól az angolok nagyon félnek és azért elnevezték őket hajóördögnek, vagy hajófenének. Már most ha sok ilyen hajófené együtt jön, azt mondják, hogy: Tyűh meneküljünk, jönnek a „hajófenék”. Ez a hajófenék. Így történt akkor is, amikor a híres Emden generális elsüllyesztette a nagy flottabázist. Az ugy történt, hogy... majd lerajzolom... adjon egy ceruzát...

Weisz: Nincs ceruzám.

Róth: Nekem sincs.

Schwarz: No várjanak, majd lerajzolom vizzel. (A poharakból és a feketéből az asztalra önt és össze-vissza kezd mázolni az ujjával.) Mondjuk, hogy itt van a földközötti tenger... és itt laknak a Dardanellák. Ez itten pedig Berlin, a déli hosszúság 166 fok és a nyugati szélesség 48 fok celzius a fagyponat alatt. Én mindent pontosan tudok. Innen indult ki Emden generális azzal a páncéllal, hogy kiszabadítja fogságából a Dardanellákat. Már most nézze mi van itt?

Weisz: Ez? Feketekávé.

Schwarz: Nem. Ez a Feketetenger. Itt jöttek elő az ellenséges monostorok és mozsárnaszádok, beásták magukat a lövészárkokba.

Weisz: Örült! Hisz a tengeren nincs lövészárkok!

Schwarz: Persze, hogy nincs. Azért ástak maguknak, hogy legyen! Erre aztán kezdődött a zenebona, vagyis a hullámok játéka, ahogy azt Port Artur, a zseniális japán sorhajóhadnagy leestette. A németek kezdtek lövöldözni a fekete-tengerészeket, mire a vesztes fél elkiáltotta magát: Hadd el had! Erre az angol had elhadta. Es erre azt a tengerrészt (mutatja) innen idáig a németek körülblokádták. Az meg volt hódítva.

Weisz: Hát mit csináltak vele? Vizililiomokat ültettek bele?

Schwarz: A maga fejébe. Oda lerakták az aknákat, vagyis jött két tengeri ügyvéd, hóna alatt az aknatáskákkal és a meghódított tengert ad akna tették!

Weisz: Ad akta!

Schwarz: Igen, a szárazföldön, de a tengeren ad akna. Erre aztán Göben, az ellentengernagy, vagyis a másik tengernek a nagya felállított ide egy kikötőt. Mondjuk, hogy itt folyik az északi tenger...

Weisz: Ne mondjuk, mert a tenger az nem folyik!

Schwarz: Nem? Hát talán az Erdős Kárpátok folyik? Vagy a Garrizanker életbiztosító hegylánc folyik?

Róth: A folyóvíz folyik.

Schwarz: Ugy? És a tenger az talán egy égitest?

Weisz: A tenger az áll!

Schwarz (dühösen): Hát akkor állva folyik, hogy süllyedne el, maga hajószörnyeteg! Maga északi hosszúság!

Weisz: Maga déli szélesség!

Schwarz: Küss! Mert belekópok magába egy torpedófinonnszirozót! Hogy a hajófenék egyik meg magát. Szóval itt van a... már magam sem ismerem ki magamat ebben a paucóban. Adjanak egy ceruzát. Nincs. Hát mit csináljak? Várjanak, majd így mutogatom. (Feláll és kézzel-lábbal magyaráz a földön.) Itt van a Lamancse-csatorna, itt van a fekete tenger (egyik kezével mutatja) az ott a Filippi-szigetek és (másik kezével mutat) az ott a Hebridák, vagyis a zsidó szigetek.

Róth: Ne álljon rá, akkor nem látom.

Schwarz: De nekem eliheti, hogy ott van, ha nem is látja. Na már most innen indultak ki a német hajók...adja ide a kezét, majd avval mutatom... innen... ja, de nem tudom vezetni (a zyelével mutatja az irányt, majd megful) innen jttk és tt mml...

Weisz: No és hol van az angol flotta?

Schwarz: Az messze van innen.

Weisz: Mégis, hol van?

Schwarz: Az angol flotta? (Nézi, mivel mutatassa meg, de keze, lába, nyelve mind le van már foglalva, gordonkodik, azután köp egy hegyest.) Ott az angol flotta!

(Függöny.)

Naptárhirdetőkink

szives figyelmébe.

Az ARADI KÖZLÖNY kiadóhivatala az előbbi évekhez hasonlóan az idén is diszesen illusztrált naptárt ad ki. Arra kérjük t. hirdetőinket, hogy teladni szándékoit hirdetésüket — annak megfelelő helyen való elhelyezése érdekében — idejekorán hozzánk juttatni sziveskedjenek.

Legújabb.

Bulgária elrendelte a mozgósítást.

— Távirati tudósítás. —

Budapest—Szófia, szeptember 21.

Erkezett reggel 3 órakor.

Behívási parancs a Magyarországon élő bolgároknak és Macedon bolgároknak.

A budapesti bolgár főkonzulátus felhívja a Magyarország területén tartózkodó összes bolgárokat és macedon-bolgárokat, hogy miután a bolgár királyi kormány tegnap, szeptember 21-én elrendelte az általános mozgósítást az összes hadköteles korban levő férfiak jelentkezzenek a budapesti kir. bolgár főkonzulátuson, VII. kerület, István-ut 63. utleveleik átvétele céljából.

Bulgária elrendelte a mozgósítást.

Bécs. A bécsi Correspondenz-Büro a bolgár követségről arról értesül, hogy Bulgáriában elrendelték az általános mozgósítást. Mától kezdve a tartalékosok a külföldről is kötelesek csapataikhoz bevonulni.

Budapest. A Magyar Távirati Irodának jelentik Szófiából: Radoszlavov miniszterelnök a kormánypártiszobranje képviselők gyűlésén kijelentette, hogy az események gyors előrehaladására való tekintettel Bulgária nem maradhat tétlen. Fel kell készülni minden eshetőségre, a mozgósítás legközelebb lesz elrendelve, mert Bulgária érdekei a fegyverrs semlegesség kimondását teszik szükségessé.

Görögország a Berlin—konstantinápolyi-ut szabadátvitelét várja.

Athén. A közvéleményben nagy izgalom uralkodik, mert a szövetségesek akcióját Szerbia ellen küszöbön levőnek tartják. Venizelos ententebaráti politikája nem kétséges, de remélik, hogy sikerülni fog a semlegességet megőrizni. A király és Venizelos között az ellentét kiújult. Ha a Berlin—konstantinápolyi ut szabad lesz, a kabinetváltás elkerülhetetlen.

Összeül a török parlament.

Konstantinápoly. Az alkotmány értelmében a parlamentet szeptember 23-ra november 13-án végződő ülészak utolsó szakaszának folytatása végett össze hívják, az új ülészakot pedig november 14-én nyitják meg.

Szerbia nem köt külön békét.

Kopenhága. A Berlinske Tidendét a párisi szerb követség felhatalmazta annak kijelentésére, hogy a szerb hadsereg ismét harcra kész. Jobban fel van szerelve, mint a háboru elején. A csapatok egészségi állapota kitünő, szelleme felette áll minden dicséretnek. A hadsereg bizalommal tekint az elkövetkezendő események felé. Szerbiát sem a határ folyóknál végbemenő hadműveletek, sem Bulgária rejtélyes politikája nem fogják megfélemlíteni. A szerb külön béke eszméje, mint eddig, most is abszurdítás.

Hadikonyha-receptek.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 21.

A Neues Wiener Journal nemrégiben pályázatot hirdetett olesó és jó konyha-receptekre. Az irányelv az volt, hogy a manapság piacra kerülő élelmiszerek olesóbbjaiból izletes és kiadós ételeket kell készíteni. A pályázaton a háziasszonyok egész hadserege vett részt. Az első díj 100, a második 50, a harmadik 30 és a negyedik 20 korona volt, ami érthetőleg fokozta a versenyeket. A díjak most kerültek kiosztásra.

A száz koronás díjat a következő recept nyerte el:

Szelet hat személyre: 2 szardells, fokhagyma, vöröshagyma, petrezselem, snittling, 1 paradicsom fél kg. zsemlyemorzsával finoman elkeverve, 2 tojás, kápri, vaj és parmezán-sajt térszítvá gyurva, borssal és sóval szeletekké formálva, forró zsirban kisütve. Párolt savanyukáposztával vagy paradicsommártással szolgálható fel. Hat személyre 1.41 K-ba kerül.

A második díj nyertese a következő recept:

Egy negyed kiló disznómájat nagy szeletekre vágni és hagymával zsirban kisütni. Kihűlés után két rész kenyérral a husvágógépen lederáljuk, só, fűszert, borsot, szárított petrezselymet, 1 tojást és kevés zsemlyemorzsát adunk hozzá, azután liszttel négy kezét sütünk belőle. Hozzá kell, vagy más fűszert szolgálunk fel. Költség 1.76 K.

A harmadik díj nyertese a „karfiolszeletek” ajánlója. Ezt így készítik:

— Szétejtünk egy kelvirágot, megmossuk és negyedliter vízben egy negyedóra hosszát sóval főzzük. Azután hozzáadunk 22 deka tormelék-rizkását, egy keshagyni borsot, ugyan-

annyi sót és még egy negyedliter vizet és még 20-25 percig főzzük, míg a rizs teljesen megpuhul. Keverve kihűtjük és 2 tojást verünk rá. Kanállal szeleteket formálunk belőle és zsemlyemorzsával kisütjük. Négy-öt személyre 1.70 K-ba kerül; olesóbbá tehetjük, ha a két tojás helyett két evőkanál lisztet, vagy zsemlyemorzsát veszünk, de akkor kevésbé izes!

A negyedik díj a „töltött kel” pártfogónóját illeti. Ennek készítmódja a következő:

Három fej kelkáposztát szétfajtunk leveleire, jól megmossuk és forró sós vízzel leöntjük. Azután hozzáadunk negyed kiló tormelék rizkását és negyedkiló vajban párolt tojásgombát. Lehet ehhez reszelt sajtot is adni tetszés szerint. Vajjal kikent tepsiben szétrakjuk a kellevelek felét és rátesszük a rizsmasszát és letakarjuk a többi levéllel, azután 20 percig kisütjük. A kivétel előtt öt perccel negyed liter tejszínt, vagy savanyu tejet öntünk rá. Hat személyre 1.33 K-ba kerül.

Uj találmány a szőlő kihasználására.

A Scientific American szerint az amerikai földművelésügyi hivatal közleményt adott ki egy új találmányról, amely a szőlő nedvét speciális mód szerint tudja gyűjteni és mint ilyen nagy haladást jelent a boriparban. Az eljárás abból áll, hogy a szőlő levét fagyasztják, azután a jég tömeget széttözzük és centrifugáljuk. A centrifugális gépek kiválasztják a cukoranyagot és a szőlő vastag nedvét úgy, hogy a fennmaradó jégdarabok már csak jóformán tiszta vizet tartalmaznak. A jé savtartalma is csökken, mert a borkövet a fagyasztás kristályosítja. Ha a nedvet melegen sterilizálják, akkor bármennyig eltartható. Az amerikai földművelésügyi hivatal azt reméli, hogy az új találmányt még az idén gyakorlatba vehetik.

Bulgária nem tér le többé a megkezdett útról.

(Elutasító választ kap az entente. — Diplomáciai szakítás küszöbén. — Románia szeretné utánozni Bulgáriát.)

Tételek tudósítás.

Bukarest—Szófia, szeptember 21.

Bulgária elutasítja az entente legutolsó jegyzékét is.

Szófia. A kormány döntése az entente újabb jegyzéke fölött a napokban megtörtént. A kormány hír szerint most is visszautasító álláspontot foglal el. A fővárosban az izgalom nagy.

Mit ajánl az entente Bulgáriának.

Bukareszt. A Dimineaca szófia tudósítója részletesen ismerteti a négyesszövetség legutóbbi demarché-ának tartalmát és letolyását. E szerint az entente megállapítja Bulgáriának Makedóniára való jogát és kötelezi magát, hogy azt az 1912. évi bolgár-szerb szerződés értelmében a nem vitás területekkel együtt átadja, tüggeljenül attól, hogy a többi balkáni állam milyen kompenzációt kap. O'Begru angol követ a javaslatához jegyzetet csatolt, amely azt mondja, hogy a négyesszövetség hatalmai kötelezik magukat arra, hogy Makedóniát azonnal megszállják olasz csapatokkal, amelyek addig maradnak ott, a míg Bulgáriával a végleges megegyezés megtörtént.

Szavinszki orosz követ szintén közölte Radoszlavov miniszterelnökkel, hogy az entente elhatározta, hogy Makedóniát már most megszállja, mint-hogy azonban a Narodni Prava közléséből az tűnik ki, hogy Bulgária Makedónia megszállását ellene irányuló ellenséges aktusnak tekintené, a négyes szövetség eláll ettől s csak akkor fogja ezt megtenni, ha Bulgária maga kívánni fogja.

Szófiát elhagyják az entente követek.

Bukarest. Szalonikiból jelentik a Beará-nak: Határozottan tartja magát az a hír, hogy a négyesszövetség követeit legközelebb vissza fogják hívni Szófiából. Az angol követség már elszállította levéltárát Szalonikiba.

Bécs. Szófia távirat szerint Csaprasikov nisi bolgár követet Ferdinánd király és Radoszlavov miniszterelnök kihallgatáson fogadták. A fogadtatásokat követő minisztertanácson, amely fontos határozatokhozott, Csaprasikov is résztvett.

Az entente szófia demarsa.

Milanó. A Corriere della Sera arról értesül, hogy az entente legújabb demarsa nem arra irányul, hogy Bulgáriát megnyerje az entente-tal való együttes akcióra, hanem hogy Bulgária semlegességét biztosítsa Szerbiával szemben.

A Dardanelláknál lesz a döntő mérkőzés.

Bukarest. Az Indépendance írja, hogy minden békéről szóló híresztelés korai és elhamarkodott a mostani feltételek mellett. A Dardanelláknál készül a döntő mérkőzés és amíg ez jobbra, vagy balra el nem

dől, béketárgyalásokról beszélni teljesen alaptalan. A Dardanellákérdés eldőlte után békéről lehet majd beszélni. Különben természetesen esküdni nem lehet semmire.

Románia irigyl Bulgáriát.

Bukarest. A központi hatalmakkal érző ujságok folytatják a támadást a Bratianu-kormány ellen és felszólítják, hogy ő is kövesse Bulgária példáját. A sajtó hangja általában barátságosabb Bulgária irányában s különösen feltűnő ez a változás az oroszbarát ujságokban, amelyek a háború óta mindig gyűlöletes és céltalatos híreket közöltek a bolgárokról, most pedig lenyomatják a szófia ujságok közléseit. Azok az ujságok azonban, amelyek kezdetől fogva a központi hatalmak hívei voltak, távolról sem értenek egyet azzal a politikával, amelyet Bratianu most a bolgárokkal szemben követ.

A Moldova megállapítja a török-bolgár szerződésről, hogy ezzel a bolgárok egyik régi vágya teljesült és azt írja, hogy Romániának is lehetett volna ilyen örömnapja, ha a román kormány már egy hónappal ezelőtt elfogadta volna azt, a mit a központi hatalmak neki kínáltak. Az ujság összehasonlítja a bolgár államférfiakat a román vezető politikusokkal és arra a következtetésre jut, hogy Bratianu politikája sokkal gyengébb, mint a bolgár államférfiaké, a kik mindig józanul fogták föl a helyzetet és az országot mindig helyes irányban vezették.

A Minerva vezető helyen azt írja, hogy ma egész Európa figyelme a kirkulisszei hírek népe felé fordul. Bulgáriában mindenki egy volt a nemzet legfontosabb kérdéseiben, ott nem volt olyan széthuzás a pártok között, s ha sokan voltak is, a kik az oroszokért lelkesedtek, hazaszeretettük mindig nagyobb volt az oroszimádásnál. Történelmi visszapillantásokkal mutatja ki azután a Minerva, hogy a bolgár nép mindig józan és életrelvő volt és Románia, a mely közvetlen szomszédságában élt vele s egészen közről ismerhette, mindig mellőzte és most sem akarja példáját követni.

A románok erődítésekben dolgoznak.

Berlin. Szófiából táviratozzák a Vossische Zeitung-nak: Hétfőn a magyar határ mentén, végig a vasutvonal mellett megkezdtek a románok a lövészárkok, farkasvermek és drótsövénykerítések építését. A lakosság teljesen nyugodt. A posta- és táviróforgalom Romániával még mindig szünetel.

Berlin. Szófiából táviratozzák a B. Z. am Mittag-nak:

Romániában a magyarhatár közelében fekvő helységek hemzsegnének a katonaságtól. A múlt héten kezdték ásni a határ hosszában a lövészárkokat és farkasvermeket, drótsövény akadályokat is állítottak. Itt most nem hiszi senki, hogy Románia és Bulgária között kenyőrtő-résre kerül a dolog.

A románok és a beavatkozás.

Bukarest. A félhivatalos Viitorul írja, hogy a közvetlen beavatkozás hívei oly atmoszférát képeznek a kormány körül, hogy ez inkább kedvezőtlen a saját szándékukra nézve. A kedvező pillanat kérdését óvatosan kell megdisputálni. Csak akkor, amikor az óra üt a leszámolásra, fog kiderülni, hogy milyen volt az ország külpolitikája eddig. Az alkalmas pillanat elmulasztásáról csak azok beszélhetnek, akik a dolgokat nem ismerik, vagy rosszhiszeműek.

Kis történetek

a nagy háborúból.

★

A hosszantartó háború már sok furesz helyzetet teremtett. Az alább következő tragikomikus esetek egyben figyelmeztetésül is szolgálnak azoknak, akiknek hozzátartozóik a harctéren vannak és hosszabb idő óta nem adnak életjelt magukról, hogy t. i. nem kell őket meghaltaknak, vagy elveszetteknek hisznie. A régi, de jó közmondás: „Ami késik, az nem mulik” itt nagy szerepet játszik, amint ez alant kitűnik.

Egy aradmegyei jómódu földmives még a háború elején vonult be katonai kötelezettségének eleget tenni. Tavaly szeptemberben a frontra vitték és ez év augusztus közepéig semmi hír sem érkezett felőle. A múlt héten aztán súlyosan megsebesülve egyik aradi kórházba került és azt kérte, hogy tudassák feleségével, hogy ő Aradon van és látni szeretné. A kórházban a sebesült katona neve nem volt ismeretlen, mert a felesége majdnem minden héten Aradon járt és sorba kereste valamennyi kórházban az urát. El is mondták ezt a hős katonának, ki megjegyezte:

— Annál jobban fog örülni, ha végre megtudja, hogy élek és itt vagyok.

Az asszonynak el is ment az értesítés és a beteg katona alig várta, hogy szeretett hívesét viszont lássa. Nagy volt az asszony meglepetése, amikor holtnak vélt uráról azt a hírt kapta, hogy életben van és várja őt. Mert közbejött az asszony abba a biztos tudatban, hogy az ura elesett, újból férjhez ment. Sokáig tanakodott, hogy mit tegyen, míg végre azt határozta el, hogy az új férjével keresi fel első urát. A jelenet, amikor a volt házaspár egymást viszontlátta, nagyon kínos volt. Az ágyban fekvő katona azonban kemény szívű maradt, katonásan gondolkozott és azt mondta:

— Jól van. Eljettek boldogul. Engedj majd megsegít a jó Isten. A többi az én dolgom.

Ezzel a fal felé fordult. Az új pár pedig szóltanul távozott a kórházból.

Egy aradi ipáros asszony már hónapokkal ezelőtt — később megbizhatatlannak bizonyult — forrásból azt a felvilágosítást kapta az uráról, hogy elesett. Annak rendje és módja szerint megsíratta és gyászolta. De az volt a baj, hogy ennél is tovább ment, mert 6 héttel ezelőtt eljegyeztette magát egy más férfival. Gondolta magában, az alkalmat fel kell használni. Férfi mindennap kevesebb lesz. Szóval megtörtént az eljegyzés. És mintha a férj ezt megnevezte volna, másnap a következő értesítés érkezett Oroszországból:

Drága feleségem!

Tudatlak, hogy fogságba kerültem. Sebesületlen vagyok. Elég jól érzem magam. A viszontlátásra csókol (Aláírás.)

Ferdinánd a bolgárok cárja.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 21.

Bulgária rendkívüli jelentőséghez jutott a világpolitikában. Nem lesz érdektelen tehát megismertetni olvasóinkat Ferdinánd bolgár királynak, Bulgária újjateremtőjének életével. Az alábbi vonatkozás — a mely baráti kézből ered — minden háborus vonatkozástól menten vázolja a bolgár király történetét s azt a kapcsolatot, a melyben Ferdinánd király velünk magyarokkal áll.

Ferdinánd, mint Agost szász-kóburg herceg és Klementina orléansi hercegnő — Lajos Fülöp francia király leányának — fia, 1861. február 26-án Bécsben született. Összes testvérei közül 6 az egyetlen, a ki születésére nézve nem francia. Ha még oly közkedveltségnek is örvend második házjában, Magyarországon az 6 nővére, Klotild főhercegnő, a mi telejthatatlan József főhercegünk özvegye: mégis csak kevesen tudják nálunk, hogy 6 is, valamint idősebbik fivére, a Kóburgok ez ágának elsőszülötte, Franciaországban látott először napvilágot. Klotild főhercegnő ugyanis Neuillyben, Páris szajnamenti népes elővárosában született. Fülöp herceg, Lujza belga királyi hercegnő elvált férje pedig magában Párisban.

Ferdinánd szülővárosában, Bécsben nevelkedett. Gondos és körültekintő atya szerezésével kézzel választotta meg nevelőjét a bajor születésű Fleischmann Péter személyében.

Fleischmann volt az, ki az alig öt és fél éves Ferdinánd herceg lelkét minden szép, jó és nemes iránt fogékonyra tette s ugyancsak 6 a jelenlegi bolgár királynak leghívebb és legbölcsebb tanácsadója.

Ferdinánd ifju éveiben főleg a történelemmel és a természettudományokkal foglalkozott különös szeretettel. Leghőbb vágya volt, hogy a nagyvilágot megismerhesse. E forró kívánsága 1879-ben teljesült, a mikor bátyjának, Agostnak, társaságában bejárta Braziliát. Hosszu és tanulságos utjáról visszatérve, ugyancsak Bécsben nyert további kiképzést s 1881. tavaszán már kitüntetéssel tette le a tiszti vizsgát.

Katonai pályáját egy közös huszárezredben kezdi meg, de 1886-ban saját kérelmére a magyar honvédséghez helyezik át. Már a következő évre esik bolgár fejedelemmé való megválasztása s 1887. augusztus 28-án ünnepélyesen be is vonul Szófiába. Itt kulturális tekintetben előhaladott népet és kitűnően szervezett hadsereget talált, a melyet kiváló és dícserteljes hadvezér, valamint zseniális fejedelem: Battenberg Sándor nevelt a fegyelemre és önbizalomra.

Az új fejedelemmé csak az elődjétől megkezdett uton kellett tovább haladnia és a már meglevő kulturintézményeket kiépíteni, hogy ily módon a reá bízott népet a kulturának oly magaslatára emelje, a mely a rendelkezésre álló időtartamot tekintve, legfeljebb csak Japánéval hasonlítható össze. E munkájában nagy segítségére volt édesanyja, kinél ritka diplomáciai tehetség és óriási vagyon voltak egyesítve.

I. Ferdinánd első házasságát 1893. április 8-án kötötte az akkor 23 esztendőes Mária Lujza pármái hercegnővel, az egykor szuverén pármái

nagyhercegi család bájós sarjával. A gyengédségénél és egyszerűségénél fogva a bolgár nép előtt oly nagy népszerűségnek örvendő ifju fejedelemmé négy gyermekkel áldja meg férjét: Boris trónörökösrel, azután Kyrill preszlavai herceggel, valamint két csodásan szép hercegnővel, névszerint Eudoxya és Nadesdával. Valamennyi gyermek, akárcsak a fejedelmi pár, a trónörökös kivételével katolikus maradt. A rendkívül boldog házasság a sors kegyetlen végzete folytán azonban csak rövid ideig tartott. Már 1899. januárjának utolsó napján az országnak ifju urnöje és közszertartásban álló örangyala, nemcsak övéinek, de az egész népnek végtelen fájdalomra elhunyt. Legifjabb leányának, Nadesdának, születése életébe került a fejedelemmé.

Az 1908. év tavaszán nősült meg másodszer, Eleonora Karolina Gasparina hercegnőt vette el, a Reuss hercegi család ifjabbik ágából. Az esküvő a Lipose melletti Gerában, Reuss hercegség textiliparáról világhírű székvaróságban tolyt le, még pedig először katolikus és azután — a protestáns menyasszony egyenes óhaja folytán — evangélikus szertartás szerint. Eleonora fél évvel idősebb férjénél.

Ferdinándot, ki épen külföldön időzött, hogy agg uralkodónak 60 éves császári jubileuma alkalmából jókívánságait tolmácsolja és Magyarországból Párisba utazott, a minisztertanács visszahívta Bulgáriába. Hogy mi történt tulajdonképpen és minő befolyások születtek az oly gyors elhatározást, pontosan és helyesen még ezidőszert sem állapítható meg. Tény azonban az, hogy Ferdinánd családjával és a miniszterekkel hirtelen Tirnovában, az ősrégi cárvarosban termett és ott 1908. évi október 5-én proklamálta a független bolgár királyságot. Hogy Ferdinánd cárban magyar vér pezseg és hogy pompásan beszél magyarul: általánosan ismeretes. Hiszen unokája az egykori világszép Koháry magyar hercegnőnek, akinek kedvéért a mai cár nagyapja, Ferdinánd herceg, amikor az akkor 19 éves magyar hercegnőt, Koháry Antóniát nőül vette, 1896. január havában a protestánsról a katolikus hitre tért. A Kóburgok ezen ága azóta a Kóburg-Koháry nevet is használja, Felsőmagyarországon, valamint Pestmegyében is hatalmas birtokaik vannak és Ferdinánd, ha magyar „adoptív hazájá”-ban időzik, gyakran használja a „Murány gróf” nevet, mert ez a régi várom, amelynek nevéhez Széchy Mária véres története fűződik, szintén családjának birtoka. Egy nappal a tirnovói nagy esemény előtt is érdekes jelenet, — amelyről csak kevesen, csupán a beavatottak tudnak és rebesgetnek, — folyt le az ugyancsak a Kóburgok tulajdonában levő szentantali várkastélyban, a „Koháry-vár”-ban. Késő este, egyedül Hikiachnek, magyar titkárnak kíséretében, Ferdinánd járt ott és sorban kereste fel azokat a termeket, ahol nagyszerű diplomaták, híres levélték, csaták mezején elesett vitéz katonák, Hunt-Pázmán vérenek hősi ivadéka, a Koháry-ösök, az 6 ősei függenek a falakon.

Igen, ide jött Ferdinánd! S szinte önmagához szólva, önkívületben rebesget:

— Ide jöttem, hogy ihletet merítsek ... Erőt jöttem meríteni ... ezen a helyen, az én őseim, hős magyar elődeim emlékeiből ... akik

mind kiváló diplomaták és katonák voltak és akikre mindig büszke voltam és mindörökké büszke leszek ...

Németül kezd, de már a harmadik szó nál magyarul folytatja és egyre csak azt ismétli:

— Büszke, nagyon büszke vagyok rájuk ...

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* A színház hírei. A színházban hetek óta tart a takarítás. A közönség alig várja a társulatot. Most a személyzet minden erejét az operettek fekteti. A társulat még ezen a héten játszik Békéscsabán és hétfőn, szeptember 27-én érkeznek Aradra. Az első előadás pénteken, október 1-én lesz megtartva új operattal, a „Bájós ismeretlen”-nel, melyben az egész új énekes személyzet részt vesz. Az operetteknek az is érdekességet fog kölcsönözni, hogy minden operetteladáson 10 katonazenésszel lesz a zenekar megerősítve. Az elsőrendű személyzet ép úgy, mint a női és férfi karszemélyzet is tetemesen gyarapodott és nagyon sok új arccal fogunk találkozni. — És amint a személyzet első rangú tagokból van összeszervezve, épen úgy a műsor is meglesz válogatva a színházba járó közönség gyönyörűségére. A bérletek is szerényen fognak, sőt elmondhatjuk, hogy nem remélt sikerrel folyik tovább. De nem is csoda, hisz az idén olyan olcsók a bérletek árai, hogy aki csak teheti, siet bérelni. A páholy 70 előadása 462 korona, I. rendű támlásszék, 141 kor., II. rendű támlásszék 102 kor., III. rendű támlásszék 79 kor. Bérelni lehet a színházi pénztárnál egész nap.

* Marsjelek. (Szenzációs dráma az Urániában.) A színház tegnapi bemutatója nemcsak maghozta, hanem várakozáson felül is sikerrel kísérte a szenzációs társadalmi drámát, mely minden vonatkozásával telve érdekességekkel és szépségekkel, teljesen lekötötte a közönség figyelmét. A tudós ifju harca a pénz hatalma ellen és végül bünye esése épen anyagi dolgok miatt olyan megrázó erővel építette ki a dráma tragikumát, hogy a közönség előálló lélekzettel figyelte és várta, a megoldás izgalmas részleteit. S mikor a dolgok fejlődésénél az ifju mintegy áldozata lesz annak, hogy pénzért eladta tudását, akkor szánalmat éreznünk ugyan a fiatal ember iránt, de lelkünk igazságérzete az elégtétel bizonyos érzését sugálja nekünk. — *Novogeorgiewszk bevétele az Urániában.* A híres vár elestéről a Messter gyár kiváló érdekes felvételeket készített, azt az állapotot mutatván be, melyet a csapatok a bevétel percében a városban találtak. A színház nagy áldozatok árán megszerezte ezt a filmet és ma utóijára mutatja be közönségének.

* Grandiózus háborus dráma az Apollóban. (A vesztőhelyen.) Az egyik dániai filmgyár grandiózus filmdrámába vitte bele a háboru izgalmas levegőjét. A vesztőhelyen a címe ennek a nem mindennapi mozialkotásnak, amelynek idegfeszítő, érdekességben egyre fokozódó meseszövege öt felvonáson keresztül folytatódik. A meglepetések, izgalmas hajszák s megröbbentő események egész sora vonul végig a szemük előtt s hatalmas tömegek, katonák beláthatatlan csapatai teszik monumentálisá a filmet. Ennek a nagyszabású moziképnek a fővárosban óriási sikere volt s van még ma is, mert a közönség nagy/oku érdeklődése nem engedi levenni a műsorról. Az Apolló-színház a vidéken elestek szerzte meg „A vesztőhelyen” és szerdán, meg csütörtökön mutatja be kiváló mellékképekkel együtt. 3

Tábori előfizetőink és olvasóink b. figyelmébe.

Miután tábori postautalványon az irásbelli közlemény nincs megengedve, arra kérjük azokat, akik a háboruból pénzt küldenek, hogy egyidejűleg külön levelező-lapon jelezzék, hogy az összeget :- :- milyen célból küldötték :- :-

Nem üdvözölte a дума a cár-főparancsnokot.

(Felosztatják az orosz parlamentet. — Haragszik a cár a képviselőkre. — Mindent felborító munkás-forradalom.)

— Távirati tudósítás. —

Pétervár—Stockholm, szeptember 21.

Forradalmi munkások okozták az oroszok vereségét.

Budapest. Az orosz állapotokról egy Pétervárott élő és előkelő pozícióban lévő egyéniség kerülő úton a következő levelet juttatta el ide:

Az a föltevés, hogy a főparancsnok-változás kedvező hatással lesz belügyeinkre is, egészen téves volt. A tej lehullott ugyan, de az önkényuralom annál nagyobb erőre kapott, hogy sietesse a dinasztia katasztrófáját.

Ne higgyék, hogy az orosz hadsereg szégyenteljes visszavonulását csak a municióhiány okozza. Az egész nagy offenzíva csődje mögött

a lappangó munkásforradalom

van. Sztrájkok, levegőbe röpült gyárak, felrobantott lőszerraktárak és munició-s vonatok, szándékosan hasznavehetetlenek gyártott ágyuk, megrongált védőművek, lázadó csapatok, orosz lelőtt parancsnokok: csupa rémregénybe illő részletek, amikről itt beszélni is alig mernek az emberek.

A дума elnapolása után felosztatása is csak hetek kérdése. Legnagyobb bűne, hogy

vonakodott üdvözölni a cárt, mint főparancsnokot,

ellenben mindent kritizált. A nép zöme, a paraszt eszöndes, hiszen részben a harctéren van, részben most képzik ki a frontszolgálatra. A parasztesaládok pedig minden hirtől távol élnek a maguk állati életét. Annál éberebb a munkásság, melyet felmentettek a hadiszolgálat alól, hogy legyen, aki a gyárakban dolgozzék és lebonyolítsa a rengeteg sok szállítást Japán és Archangelsk felől. A munkásság mindenfelé megfordul, sokat hall és könnyen hozzáférhetni. Ezt a terroristák fel is használták. Így lettek azután a munkások a terjedő mozgalom leghasználatosabb hírvivői és agitátorai. Aki közülük a harcra vonalra került, ott folytatta ezt a munkát. Az eredmény bámulatos. Ennek a munkásmozgalomnak köszönheti az orosz hadsereg minden vereségét.

Hiába a tömérdek kivégzés, a zsúfolt börtönök, a lavina megindult és többé nem lehet megállítani. A dumában ugyan erősen dolgozott egy furcsa összetételű koalíció, hogy idejekorán rávegye a cárt alkotmány adására és megelőzze a teljes felbomlást. De tudvalevőleg megbukott ez a törekvés. Az udvarnál mindenki rebellis, ha a mindenható cári hatalom helyett valaki alkotmányról mer beszélni. Annak a naiv csoportnak, mely parlamentáriszmusról mert álmodozni, igaz embere volt a miniszterelnök-jelöltje, akit nem szabad összetéveszteni Lwaw Miklós reformdemokratapárti képviselővel, aki egészen vörös. Ez a csoport tudott volna rendet teremteni, és a központi hatalmaknak nem lehet kellemetlen a bukása, mert az alkotmánypárt kész lett volna harcra vinni az egész orosz nép lelkesedését és folytatni a háborút.

A дума másik csoportjának minden veszített ütközés öröme, mert neki csak egy fokozottabb és általános vereség hozhatja meg az országmentő teljes felfordulást. A kormány és az udvar pedig nem törődik egyik csoporttal sem,

hanem megy a maga istenáldotta vakságában tovább a romlás felé.

Az udvar egy ideig Rodzianko oktobrista nagybirtokost portálta, mert azt hitte, hogy ez egy tessék-lássék alkotmánnyal le bírja csillapítani a munkászavargásokat. Rodzianko azonban ezt a rizikót nem merte vállalni. Így valószínűleg Goremykin maradt a helyzet ura, aki Stolipin iskolájában nőtt fel és az orosz forradalmi viszonyokhoz hozzászólt. A diktatura vérbe fojthatja az országot, azonban nyugalom itt többet nem lesz. Oroszország vert hadai fölött Pétervár, Moszkva és Odessza forradalmi munkásszervezetei kezét fogva, lankadatlanul szövik egy mindent felborító megoldás hálóját. Akik a szerencsétlen cári bábót azért állították a hadsereg élére, hogy minden esetleges kritikának elejét vegyék, ezzel a balfogással kaput nyitottak a sorstragédiának.

Oroszország a cárizmus játékszere.

Stockholm. Sydsvenska Dagbladet pétervári tudósítója megszerezte a Rjecs tegnapi előtti számát, amelyet a hatóságok elkoboztak, mert Alexandrov kadetpárti képviselő interpellációját közölte. Az interpellációt Alexandrov eredetileg a дума szeptember 1-én tartott zárt ülésén mondta el, azután röpiratban is kiadta, mire letartóztatták. A röpirat a következőket mondja:

A háretár katasztrófális eseményeiért részben a bürokrácia a felelős, részben a tiszték és a katonák közötti hideg és abszolút rossz viszony, amely megátalja azt, hogy a legénység és a vezetőség megérthessék egymást. Örület hat millió ártatlan zsidót okozni és halálra kínozni a mi veszteségeinkért és még ennél is nagyobb örület ugyanezért a tuszokat kivégezteni. Hihetetlen, hogy még az is megtörtént Oroszországban, hogy több helyen hálaadó istentiszteletet tartottak azért, hogy leleplezték az áruló zsidókat, akik pedig ártatlanok.

Ha Oroszország az alkotmányos — és nem az álalkotmányos — államok sorába lépett volna, ugy lényes jövő várt volna rá, a nemzetek megújulásánál, de ha tovább is megmarad mostani népbuító és betegesen ernyedt, tespedt állapotában, úgy a katasztrófális veszteségek a tönk szélére viszik az országot.

Archangelsket elzárták a német tengeralattjárók.

Stockholm. A pétervári lapok szerint a német tengeralattjárók veszélyeztetik Archangelsket, Oroszország legnagyobb beviteli tengeri kikötőjét, amelyen át a nyugattal érintkezik. A kikötőben a magánhajóforgalom be van szüntetve.

Kiew a tönk szélére jutott.

Berlin. Indirekt jelentik Pétervárról: Demcsenko kiewi dumaképviselő a helyzetről következően nyilatkozott: A gazdag kiewi tartomány a tönk szélén áll. A központi kormány megkísérli ugyan, hogy a lakosságot megnyugtassa, de a helyi hatóságok ezt paralizálják. A vasutigazgatóságok utasították hivatalnokait, hogy családjukat biztonságba hozzák. Tizenhétől negy-

venőt évig a térfiakat kényszerből elhurcolják. Kiew most a bolondok házához hasonlít. Ezek ostromolják a pályaudvarokat, az üzletek zárva vannak, az országutak menekülőkkel vannak tele. A mob és a katonaság rabol és garázdálkodik. Besszarábiából is kezdenek ide menekülni. Az utóbbi napokban innen nyolcvanezer ember érkezett Kiewbe. A politikai tömegletartóztatások napirenden vannak, a lapoknak megtiltották, hogy a letartóztatásokról írjanak.

Nem engedik a дума elnökét a cár elé.

Pétervár. Radzianko dumaeelnök tiltakozott Goremykin miniszterelnök-nél a dumatagok letartóztatása ellen és a cártól kért kihallgatást. A dumaeelnöknek megtagadták ezt, azzal az indoklással, hogy a cár a küszöbön álló katonai elhatározásai miatt nem ér rá a fogadására.

Ahogy a német katonákat utnak eresztik...

(Mit visznek magukkal a csapatok?)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 21.

A ma megjelent hivatalos jelentés tudat adja, hogy az új offenzíva megkezdődött Szerbia ellen és úgy mi, mint a német csapatok erős támadással ejtették rémületbe a oár szerencsétlen protezsit. A német katonáknak a Balkán felé való özönlése érthető érdeklődést keltett amerre elvonultak. A Balkán közelében lévő vidékek lakói ilyen tömegben eddig még nem szemlélhették közszől a német csapatokat és így nem kell csodálkozni azon, ha a félelmetes és hü szövetségest kitüntető érdeklődés fogadta utjukban. Csodálattal figyelték meg daliás alakjukat, gyönyörködtek jó kedélyükben és a halál kapujában is megtartott nagy-szerű vidámságukat.

A felszerelésük sem kerülhette el a bámulók figyelmét. Minden képzeletet fölülmuló gondnal és körültekintéssel szerelték föl a Balkánra készülő csapatokat. Az aránylag kicsinek mondható hátizsákban a mindennapi életszükségleti cikkek a legutolsó darabig megtalálhatók. Természetesen rovarport is visznek magukkal, mert a tudomány megállapítása szerint a kiütéses tifusz legveszedelmesebb terjesztője a ruhatetű, amely ellen rovarporral lehet hatásosan védekezni.

Föltűnt egyeseknek, hogy a német katonavonatokon utazó legények nem igen fogyasztanak kávét s tejet az egyes vasúti állomásokon. Az érdeklődők megtudták, hogy minden német katonavonat végén istállóknak berendezett vagon is található, amelyben átlag három-négy tehén pihen és eszi a finom orosz takarmányt, hogy aztán bőven ellássa tejjel a harcsokat. Minden vonaton természetesen tábori konyhák is vannak, amelyeken ép úgy főzik az izletes ételeket, mint a harctéren szokták.

Az se érdektelen, hogy a német csapatok mindenféle magukkal visznek különböző nem romlandó élelmiszereket és tartózkodási helyükön csak a romlandó ételnevet szerzik be. Hogy mi ennek az oka, azt így magyarázta egy német tiszt:

— Tudjuk, hogy Magyarországon igen nagy drágaság uralkodik. Nálunk egy hétig lehet táplálkozni abból a pénzből, amit Magyaror-

szágon két nap alatt elköltének. Hogy mi az oka ennek a nagy drágaságnak, azt mi nem kutatjuk, azonban mi nem akarunk árdrágítók lenni, s nem kívánjuk még jobban tömni azokat, akik ügyesen, de lelkiismeretlenül kihasználják a közönség szorult helyzetét.

A német csapatok vezetői jól tudják, hogy a harcoló katona még a esaták tűzében sem felejtheti el, hogy nem fából alkotta meg őt a teremtő. A természeti ösztönökkel, a fiatal hév emberi vágyaival számolni kell ma a hadvezéreknek. De viszont arra is gondolniok kell, hogy a Balkán sötét és buja vidékein a fiatal katonára olyan veszélyek leskelődnek, a melyektől nem védhetik meg a drótkadályok és a negyvenkettős mozsarak. Ezek ellen más védelmi eszköz alkalmazandó. A német tábornokok gondoskodtak róla, hogy a harcoss fiuk még akkor is biztonságban legyenek, ha vágyuk támadna megismerni a Balkán rejtelmes, forró éjszakáit...

17. és 27.

(A sebesült katona és családja. — Panaszos levél az Aradi Közlönyhöz.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 21.

Panaszos sorokat hozott ma a posta az Aradi Közlönyhöz. Egy aradi tartalékos katona H. M. felesége írta. Erdemes a panasz nem csupán a meghallgatásra, hanem arra is, hogy a nagyközönség tudomást vegyen róla. Az eset a következő: H. M. két hónap óta nem volt idsbaza Aradon. Becsülettel megfelelt kötelességének: kiképezték, elment fegyverrel védeni a hazát és az északi harctéren megsebesült. Amikor felesége, akire apró gyermekeik eltartásának gondja is reászakadt, a sebesüléstől értesült, addig járt-kelt, kérvényezett, amíg kieszközölte, hogy sebesült férjét ápolás céljából Aradra hozzák. H. M. egyik sebesültszállítmánnyal csakugyan meg is érkezett Aradra. A kis családban nagy örömet okozott megérkezése. Különösen megörültek annak, hogy H. M.-t abban az utcában levő szükség-tartalékkórházban helyezik el, ahol családja is lakik. Az utca egyik oldalán van a 17. szám alatt a kis lakás, ahol feleség és gyermekek örvendeznek az apa hazajöttén. „Apuska megsebesült — mondogatják a kicsikék — majd meggyógyítjuk mi a sebet csókunkkal.” És alig várják a jöttét: hiszen könnyen jöhet: az utca tulsó oldalán, néhány házzal feljebb ott leng a vörös keresztos fehér zászló: ott ápolják a sebesült apát.

Azonban a régen nem látott családfe után vágyódk és a családja után kívánczó sebesült katona egyaránt csalódtak. Akármilyen közel van egymáshoz a 17-es és 27-es számú ház, akármennyire szemtől-szemből van egymással egyazon utca két házsora: a szegény sebesült H. M. hamarosan tudomásul veheti, hogy majdnem olyan távol van otthonától, mintha valahol Észak-Magyarországon gyógyítanák a sebéből. A kórházban, amelynek „szükség-tartalékkórház” a címe, rend és fegyelem uralkodik és ez a rend és fegyelem tiltja, hogy a fennjáró betegek kimehessenek a kórházból. Azok, akiknek Aradon van hozzátartozójuk, kimehetnek, de csak úgy, ha előzőleg rapportra mennek a kórházban parancsoló tiszthez és ebben az esetben is a legtöbb, amit elérhetnek, annyi, hogy hetenként egyszer, vagy igen szerencsés esetben kétszer délután pár órai szabadságot kapnak. Rapport nélkül, engedély nélkül, vagy engedéllyel is a hét többi napján el vannak zárva Arad pol-

gári életétől a kórház betegek. Még ez a rend. A kórház vezetője és parancsolója a rendre gondol, mert hiszen tapasztalatból nem tudja, hogy mi az hét hónapig távol lenni a családtól, a harctéren járni, megsebesülni és hazakerülni a soha viszont nem látás gondolatával elhagyott család közelébe örömmel, vágygal, boldogan.

A ma esszonyait okossá tette az idő. H. M.-né is megérti, hogy a haza kívánhatja tőle a neki oly drága életet. Megérti azt is, hogy a sebéből gyógyult katonának esetleg már néhány hét múltán vissza kell mennie a harctérré. Megértene azt is, hogyha sebesült férje nem jöhetett volna haza, hanem valahol galiciai, németországi kórházban gyógyítanák sebéből. De azt nem tudja megérteni — és adjunk neki igazat ebben — hogy amikor egy, őt, tíz aradi sebesült-kórházból bizonyos katonai formások természetes megtartása mellett hazalátogathat a családja közelébe jutott sebesült katona, sőt kimehet a szabad levegőre a nem aradi sebesült is, akkor miért kell neki hiábavaló és keserű vágvakozással átnézni a 17-es számú ház kapujából a 27-es felé, miért nem veheti körül gyógyító, vigasztaló szeretetével férjét, miért nem lehet együtt minden nap egy-két órát gyermekeivel, feleségével a sebesült katona, aki ma, holnap, holnapután újra bucsuzik, újra visszaindul a harmezőre.

Mi nem tudunk feleletet találni a keserű panaszra és ha nem névvel, pontos adatokkal kaptuk volna a levelet, azt hinnék, hogy fantázia teremtette meg ezt a történetet az egymástól oly távol eső szemközt levő két házról, a 17. és 27. számokról.

H I R E K. LEGÚJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Bern. A svájci költségvetésnek a szövetségi tanácsban történt tárgyalásánál Motta elnök kijelentette, tekintettel arra tényre, hogy a szövetség államadóssága mintegy tíz hónapi továbbbi háborus időszak esetén legalább félmilliárddal fog szaporodni meggyőződése, hogy a dohánymonopólium behozatala elkerülhetetlenül szükséges. A dohányadó a söradóval együtt sem elegendő az államháztartás igényeinek fedezésére.

Berlin. Ganghofer Lajos a híres író, aki mint a német császár vendége a harctéren időzik a lövészárokból súlyosan megsebesült. Hír szerint balszemére megvakult.

Hága. Az az automobil, amelyben Vilma királynő és a leánya Julianna hercegnő ültek, összeütközött egy másik automobillal. Sebesülés nem történt.

Kopenhága. A Politiken jelenti Szentpétervárról: Egy politikai személység, aki Goremykin miniszterelnökhöz közel áll a kormánykörök mostani hangulatáról a következőképpen nyilatkozik: A дума felosztása alárendelt jelentőségű. Ha ez a lépés célravezető lenne, a dumát régen hazaküldték volna, mert a kormány elég erős. A dumát Bark pénzügyminiszter visszatérésekor Angliából költségvetés és az új kölcsön megszavazására egybehívják. Az elnapo-

lást a kormány első lépéseül kell tekinteni abban az irányban, hogy visszautasít minden előzékenységet liberális irányzatokkal szemben. A kormánynak határozot álláspontot kell elfoglalnia. A miniszterelnök a cárnál történt audiencián határozott utasításokat kapott. Az új rendszer következtében a jobboldali pártok változásokat remélnek a kabinetben. A legutóbb kinevezett miniszterek megkapják elbocsátásukat. Belügyminiszterré Kryczanovskit nevezik ki.

Rotterdam. A Times beavatott forrásból azt a feltűnő hírt közli, hogy a kormány és a pártok a védkötelesség kérdésében megegyeztek. Az erre vonatkozó rendelkezéseket pénteken közzéteszik.

Ovakodjunk a telefononkérdezőktől.

(A sokat mondó képes lapok.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 21.

Arad város polgármesteréhez nagyon érdekes és jellemző figyelmeztetés érkezett. Ezt a figyelmeztetést minél szélesebb körökben lendő terjesztés céljából küldték illetékes helyről, hogy a közönség is szolgálhassa viselkedésével és óvatosságával a végleges győzelem nagy célját.

Bár a hadbavonultak csak tábori posta-számok közvetítésével érintkezhetnek az itthoniakkal, — mégis azok nagyobb helyeken történő átvonulásaik alkalmával a földolt képeslapok által elárulják a tartózkodási helyüket. Így ez tudomására jut otthon maradottainak. Megtörténik, hogy például egy galiciai harctéren küzdő tiszt — Bécsből irt haza levelet, majd Salzburgból képeslapot s ezáltal az itthoniak tudták nemcsak az ő, hanem ezrede elvonulását is. Ugyanez megtörtént megfordítva, sőt más helyekre is.

A hadihelyzet képe kialakulhat esetleg több ezer ilyen apró dologból, ha a hozzátartozók nem elég gondosak. Először az érkező tábori levelezőlapokra való fokozott figyelmet ajánlotta a hadvezetőség a lakosság figyelmébe, — most azonban másra is figyelmeztet. A köztünk élő kémekek a saját veszélyük nélkül megszerezhetik az ilyen értékes adatokat a tisztek hozzátartozóitól — telefon útján.

Nagyon gyakran megtörténik, hogy különösen magasabb rangú tisztek családtagjaitól telefonon kérdezősködnek idegenek — hol tartózkodik jelenleg, miképpen érzi magát és egyéb ilyen közömbösek látszó dolgokról. Fontos hadiérdek, hogy ilyen telefonkérdésekre egyáltalán fölvilágosítást ne adjanak a hozzátartozók. Sőt, ha különösen gyanús a dolog, a telefonközpont azonnali figyelmeztetésével allapittassék meg, honnan, milyen telefonszámról beszélt a kérdezősködő, hogy így nyomot kapjanak utána.

Ma már nagyon jól tudja a közönség, mi függ az ügyes és titokban tartott csapateltolásoktól. A hazafisság, állami és közvetlen hadi érdekek parancsolják minden ilyen dologban a fokozott óvatosságot.

— **A trónörökös az olasz harctéren.** Innsbruckból jelentik: Károly Ferenc József főherceg trónörökös az utóbbi napokban a tiroli fronton időzött.

— Aradmegyében elfogott orosz foglyok. Mácsa község határában az iskolás gyermekek, kik a katonaság részére szederlovet gyűjtöttek, öt orosz katonát láttak a kukoricás környéken bujkálni. Egyikük hazaérve elmondja ezt a községi rendőrnek s így Oláh József községi jegyző tudomást szerezve erről, rendőrrel kocsiára ül s a megadott irányban a székelynyek keresésére indult. Kísérlete eredménnyel járt, az oroszokat egy fásított tanya közelében el is érték, kik az első felhívásra megálltak s szóltanul követték a jegyzőt a község házához, hol az érdeklődőknek már nagy tömege fogadta őket. A lakosság s különösen az orosz fogságba jutott katonáink feleségei szíves részvételt fogadták és versenyezve vendégelték meg az oroszokat, kik máhó évés közben mosolyra batorodva mesélték el, hogy mult év november 6-án Krakó közelében jutottak fogságba, majd a józsefstadt-i fogolytáborból Tiszaföldvárra mezőgazdasági munkára, hol 1000 társukat hagyták. Mindannyian 30 éven felüli egyének s otthon feleségük, 2, 3, 4 gyerekük van s elfogta őket a honvégy és styai szeretet s nagy utra vállalkoztak — a Volga, Ural tájára, Oroszországba. Nyolc napja bolyonganak már étlen és szomjan, kifáradva. Nappal egy-egy buvó helyen haverészték s éjjelre elindultak. Ha községhez értek a szélső házhoz bekopogtak, ennivalót kértek s a magyar szeretet mindig megadta a jóleső vacsorát. Keresztet vetettek magukra vacsora után, megköszönték a megvendéglést nagyon, megnyugtatták az asszonyokat, hogy ezt a szíveséget visszaszolgálják térjeiknek nagy Oroszországban s a megérkezett csendőrök előtt lehorgasztott fejjel elindultak Kamenez—Potolsk, Tambow, Simbirsk és Perm lakóhely tartományaik helyett — az aradi várba.

— Brescia új hóhéra. *Lugano*: Az olasz kormány Sorge volt nápolyi prefektust, akit a háboru előtt Ausztriát gyalázó nyilvános tüntetések megengedése miatt a monarchia diplomáciájának panaszára megrendszabályoztak, Brescia prefektusává nevezte ki. A kormány a különösen fontos kerületben sokat vár Sorge boszúvágyától.

— Előléptetés. A király Veinovich Emanuel a háboru tartamára ténylegesen átvezetett, az aradi 33. gyalogezred főkeretének parancsnokát ezredessé léptette elő.

— Amerikai orvosok gyógyítják az orosz fogságban katonáinkat. *Bécsből* jelentik: Tegnap délelőtt az amerikai vöröskereszt egészségügyi kirendeltsége átutaztában érintette Bécsot. A kirendeltség Berlinen és Svédországon át Pétervárra és Moszkvába megy, hogy osztrák-magyar és német katonákat ápoljon. A kirendeltség öt orvostól és huszonkét betegápolónból áll. Utközben még öt orvos és husz ápolónő csatlakozik hozzájuk.

— Elhunyt osztrák főúr. *Bécsből* jelentik: Königsarter Herman báró, a híres sportsman ma éjszaka szívizélhűdés következtében meghalt. Königsarter utolsó éveit anyagi gondok közt töltötte el.

— Jégeső Aradmegyében. Az Araddal szomszédos Gyorokon és Ménesen tegnap több percig tartó jégeső volt, a mely jelentékeny károkat okozott a szüretelés előtt lévő szőlőkben. — Itt említjük meg, hogy Péterozsényben a napokban havazott; ezzel hozható összefüggésbe az Aradon és környékén az utóbbi napokban tapasztalható hűvös időjárás.

— A vak katonáknak. *Fuchs Bernát* Zöldesről három koronát küldött a vak katonák alapjára, mint az izraelita újévkor szokásos üdvözlések megváltása címén.

— Angliában internált német főúr. *Londonból* jelentik: Bissing bárót, aki naturalizált angol és rokona Belgium német főkormányzójának, a Reuter szerint internálták.

— Ezerkilencszázötvenre is kivetik a hadiadót. A kivételes pénzügyi törvények alapján tudvalevőleg megadóztatták azokat, a kik 1914-ben 20.000 koronánál többet kerestek. A törvény a rendkívüli hadiadó eredményét, a melyet a pénzügyminiszter 15 millió koronára becsült, a hadsegélyezés céljaira szánta. A hadiadó kivétési munkálatai már majdnem mindenütt elkészültek, már döntöttek a felszólalások nagy része felett is és mint halljuk, az eredmény felülmúlja a törvényhez fűzött várakozásokat, mert 15 millió helyett körülbelül tizenkilenc-husz millió koronára rug. A törvény megalkotásánál az volt a szándék, hogy az adót csak egyetlen egyezer fogják kivételi. Minthogy azonban a háboru sokkal hosszabb ideig tart, semmint eredetileg hitték és minthogy ennél következőben a hadsegélyezés céljaira is sokkal nagyobb összegek szükségesek, a kormánynak az a terve, hogy a rendkívüli hadiadót az 1915. évi, 20.000 koronánál nagyobb jövedelmekre is kivetik. Ehhez törvényhozási felhatalmazásra van szükség és a kormány, mint értesülünk, a novemberre tervezett ülészek elé erre vonatkozólag alkalmasint törvényjavaslatot fog előterjeszteni. A javaslatban nemcsak az 1915-re való kivétel céljaira szükséges felhatalmazást kéri a kormány, hanem az ideai kivétel folyamán szerzett tapasztalatokat is értékesíti. Bizonyos jövedelemrészeket mentesíteni fognak az adó alól, ellenben más jövedelmeket, amelyek eddig nem voltak adókötelessék, most szintén adó alá fognak vonni. Szó volt arról is, hogy a hadseregszállításokból és a háboru konjunkturából eredő jövedelmeket különválasztva kipuhatólják és a hadiadó alá vonják. Ezt a tervet azonban elejtették, mert a háboru konjunktúra-jövedelmeket annak idején egészen külön jövedelmi adóval fogják súfítani, úgy a mint ezt a német parlamentben Helfferich már be is jelentette. Az új javaslat szigorítani fogja a büntetési tételket, mert azt is tapasztalták, hogy sokan vagy egészen eltagadták, vagy nagyrészt titkolni igyekeztek jövedelmeik forrásait.

— Csalángyűjtés katonai célokra. Az aradi katonai állomásparancsnokság megkeresésére Varjassy Lajos polgármester felhívta a város közönségét, hogy udvarán, kertjében, telkein stb. nőtt csalángat felszedni és azt egybegyűjtve legkésőbb november hó végéig a városi lovarda épületébe eljuttatni szíveskedjék. Az átadott csalán a katonaság részéről mint kiváló gyapotpótló anyag fog felhasználót. A beszolgáltatott csalán mennyiségének megfelelőleg az adományozók a katonai parancsnokság részéről külön jutalomba is részesülhetnek.

— Az elrejtett zsir. Esztergomból jelentik: Az esztergomi hentesek nemrég kijelentették, hogy nincs zsirkészletük s újat a hátsággilag megállapított maximális árak mellett beszerezni nem tudnak. Minthogy az a gyanu merült fel a hentesek ellen, hogy nagymennyiségű zsirkészletet tartanak elrejtve a közönség elől, Unger Hugó rendőrkapitány két detektívot bízott meg ennek megállapításával. A detektívek sorra járták a hentesműhelyeket és megállapították, hogy több hentesnél ma is mátermázaszámra áll hordókban a zsir. Így Novák Józsefnél hét mátermázást, Weber Gézánál tíz mátermázást, Tiedler Gusztávnál egy mátermázást, Király Lajosnál 80 kilogramm, Horváth Lajosnál 50–60 kilogramm, Nagy Ignácnál pedig körülbelül 40–50 kilogramm zsirt találtak. A rendőrség a hentesek ellen az eljárást megindította. (Az aradi rendőrség — amelynek bizalmas tudomása van Aradon is rejtgetett zsirkészletekről — követhetné ezt a példát.)

— A megszökött internált. *Stojanov* Vladimir szerb állampolgárt, aki foglalkozására nézve pékségéd, még a háboru kitörése idején Aradra internálták. A pékségéd február 5-én megszökött Aradról. Szabadkán és Szegeden járt, ahol állást keresett magának, majd Aradon keresztül akart Temesvárra utazni. Aradon azonban Bressák detektív felismerte, elfogta és Weil Károly dr. rendőri büntetőbíró elé állította. Weil dr. a megszökött internáltat egy hónapi elzárásra és ötven korona pénzbüntetésre ítélte. Stojanov az ítéletben megnyugodott.

— Az új magyar hadikölcsön. Az osztrák kormány félhivatalos lapja már jelentette, hogy a harmadik német kölcsönre most folyó jegyzések befejezése után sorra kerül a harmadik osztrák hadikölcsön és így természetesen a harmadik magyar hadikölcsön kibocsátása is. Az első osztrák hadikölcsön, amelyet tavaly novemberben bocsátottak ki, 2131,5 millió koronát, a második hadikölcsön, amelyet májusban bocsátottak ki, 2630 millió koronát, a két kibocsátás összesen 4765,5 millió koronát eredményezett. Az ugyanezen időben kibocsátott két magyar hadikölcsön 1170, illetve 1120, a kettő összesen 2290 millió koronát eredményezett. A fővárosi pénzügyintézetek már tájékoztatva vannak a kibocsátás részleteiről és az összes irodákban megindult a munka, hogy a harmadik kölcsönre is minél nagyobb összeg gyűljön össze. A szervezés és a propaganda már folyik. Azt hiszik, hogy a hó utolsó napjaiban, de legkésőbb október hó első napjaiban, meg fog jelenni a hivatalos prospektus és a nyilvános aláírási helyeken megkezdődhetnek a jegyzések.

— Árdragító gazda. *Rapcsászky* Ferenc környékbeli gazdálkodó február 19-én az aradi piacon egy métermázsa árpáért harminc koronát kért, holott annak maximális ára huszonnyolc korona volt. Feljelentés folytán a gazdálkodót előállították a rendőrségen, a rendőrbíró három napi elzárásra és száz korona pénzbüntetésre ítélte. *Rapcsászky* az ítéletet megfellebbezte előbb a város tanácsához, mely azt helyben hagyta, aztán a belügyminiszterhez. Ma érkezett meg a belügyminiszter döntése, mely a rendőri büntetőbíró ítéletét helyben hagyta.

— Iskolataskák legnagyobb választékban a Fischer Nagyaruházban a Szabadság-téren, gyermekkocsik és gyermekszékek gyári rakára. Legolcsóbb bevásárlási forrás Fischer Aruház. Fénykép kedvezmény. 227

— A világháboru térképei *Kerpálnél*. 193
— 35 dekás tábori dobozok *Kerpálnél*.

Kórházvonal

gránáttüzben.

(A 33-asok őrangyala. — A főúri ápolónő.)

— Az Aradi közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 21.

Lembergben történt 1914. szeptember elején. A várostól keletre lefolyó, falaihoz mind közelebb érő nagyarányu küzdelmekből szakadatlan, végenélküli menetekben hozták a sebesülteket és betegeket, a kórházak és kiegészítő kórházak már mind túlteltek, az orvosok megápolnók az emberfeletti munkahalmaztól és megerőltetéstől már-már kidőlnek. Lépésről lépésre, lassan kellett a szörnyü tulerő elől kitérnünk végre a tartomány fővárosát is az el-lenségnek kellett átengednünk.

Kozák járőrök már a város tőszomszéd-ságában rajzoltak, a külvárosok utcáiba is be-nyargaltak, amikor a 14-es tartalékkórház, amelyben legnagyobb részét 33-asokat ápolnak, parancsot kapott az elhurcolásra. Nagyon sok súlyos beteg és halálra sebesült katona, egyetlen orvossal, egyetlen ápolónővel és néhány szanitétkatonával volt a kórházban. Együttes erővel láttak a dologhoz, fáradhatatlanul, ámbár már napok óta éjszaka is szakadatlanul voltak szolgálatban, sokszor tették meg a kórházról a vasuti állomásig vezető utat, hogy még az utolsó kórházvonalattal mindenestől utra kelhessenek, valamennyiüket támogatva, bátoritva és lankadatlanul dolgozva vette ki részét mindebből *Dziemba* Klementina grófnő ápolótestvér. A lehetetlennek látszó feladat mégis sikerült, az utolsó sebesültet beemelték a vonatba és a gőzös rögtön meg is indult. A holtra fáradt grófnő még most sem pihenhetett. Védenceit gondolnia, kösznie,

frissítőkkel kellett ellátnia, az orvos, a vonat egyetlen orvosa, pedig, aki csak eddig is ereje végső megfeszítésével tudott csak a talpán állani, hivatása áldozataként súlyos betegen maga is összeesett. Most már csak az ápoló-testvér tartotta magát szilárdan, szinte azt mondván önmagának „most magad vagy a kórházzal orvos, parancsnok, csak te vagy felelős valamennyi sebesülted és beteged életéért.”

Elfelejtette az eddigi fáradságait, egyik szenvedőtől a másikhoz ment, a bágadtakat felüdítette, vigasztalta őket, megújította a sebesültek kötéseit, sok elszállani készülő életet ragadott ki a halál öleléseiből. A halál most már magát az önfeláldozó ápolónőt fenyegette meg és vette őt célba.

A messzeségben kozákok tűntek fel éber ellenséges tüzéséggel együtt. Mit törődtek ezek a vörös keresztrel, nemzetközi joggal és nemzetközi szerződésekkel? Máris gránát vajt a vasúti töltés oldalába lyukat, jobbról-balról a srapnellek vöröses felhőskéi gomolyogtak, bőséges magvuk meg jégeső módjára kopogott a vasúti kocsik tetején és át-átütötte az ablaküvegeket. Egyik betegének tekvőhelye mellett érte a golyó Klementina testvért és sebezte őt meg. Nem igen ért rá evvel a csekélységgel sokat törődni, csak sebtében alkalmazott kötással kötözte be megsebesült láb-szárát s így vánszorgott tovább az ápolására fájdalomában már nyögve váró másik sebesülthöz. Órák multak, Klementina testvér kitartott a sebe okozta és folyamatosan fokozódó fájdalma és kimerültsége ellenére is. Órangyaloként járt-kelt a kórházzal sok halálra gyöttrődött sebesültje és betegje között gyógyszerrel, üdítő itallal és vigasztaló szóval könnyítve testi és lelki bajait. A kozákok már régen abbahagyták a vonat üldözését, de ő nem nyugodott a kórházzal biztonságára ellenére sem, míg a hosszadalmas és keserves ut véget nem ért s ápolójai jó helyre nem jutottak.

A vörös keresztnek az a hadi díszítményes ezüst tiszteleti jelvénye, a melyet Klementina testvér hord mellén, ily fáradságos emberbaráti irgalom és ily áldozatkész, hősiességével teljesítés hirdetője.

Uj könyvek.

* A Társaság. Lázár István érdekesítő regényének folytatása, Franyó Zoltán eleven harctéri karcolata, Gáspár Béla mélyen szántó cikke és egy illusztrációban gazdag tudósítás az argonnei lovasünnepről a Társaság legújabb számának érdekességgel, mely ezúttal is tele van szebbnél-szebb, érdekes harctéri képpel. A Társaság előfizetési ára egész évre 18 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, Ritz-szálló.

* A Nyugat szépirodalmi folyóirat szept. 16-i száma a következő nagyrészt aktuális és igen érdekes tartalommal jelent meg: Ibsen Henrik: Terje Vigen. Költemény. Fordította: Hajdu Henrik. Babits Mihály: Kártyavár (Regény II.) Ambrus Zoltán: Háborús jegyzetek. Szabó Dezső: Bucuzások. Hatvany Lajos: Bródy, a szinművész. Lakatos László: „In bauta e tabaro” Felek Gyéza: Az orosz agrárreform. Ady Endre: A piros róza. — Szomorú hitvallás magamhoz (Versek.) Továbbá a Tábori posta és Figyelő rovat. Szerkesztőség és kiadóhivatal: IX., Lónyay-utca 18. Előfizetési ára: Egy évre 24 korona, félévre 12 korona, egyes szám ára 1 korona 20 fillér.

* „A Nő” című feminista folyóirat szeptemberi számát számos érdekes külföldi és hazai hír, cikkek és glosszák teszik változa-

tossá. A magas színvonalon álló egyetlen magyar nőmozgalmi lap kiadóhivatala (Budapest, V., Mária Valéria-utca 12.) készséggel küld mutatványszámot. A lap előfizetési ára: egész évre 5 korona, félévre 2.50 korona.

Felelős szerkesztő:
Rudnyánszky Endre.

NYILTTÉR.* Óvás.

Mintán feleségemtől, született Hunyadi Erzsébettől külön váltan élek, mai naptól semmiféle adósságot nem válllok érte.

Kiss Sándor,
3625 máv. távirat- és harangfelvigyázó
Szolnok.

APOLLO SZINHÁZ.

Szeptember hó 22-én, 23-án,
szerdán és csütörtökön

Vesztő- helyen

Aktuális háborús dráma 5 felvonásban.

Az előadások 1/2, 1/8 és 9 órakor kezdődnek.

Költözködők figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez

Kalmár József
villanyszerelési vállalata
Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

* Az ezen rovat alatt közzétettéket nem vállalunk felelősséget.

Női

felöltők

ujdonságok és szőrmeárak

:: nagy ::
választékban
megérkeztek

György Menyhért és Társa

áruházában Arad,
Andrássy-tér 8. sz.

a Minorita templom
bejáratával szemben.

Szabott árak. Telefon 855.

Tessék a címre ügyelni.

Hirdetmény.

Alulírott hegyközség köz-
hírré teszi, hogy tekintettel
arra, miszerint a szőlő teljesen
beérett s részben rothadásnak
indul

Ópáloson az általános

SZÜRET

f. hó 28-án veszi kezdetét.

Ópálos, 1915. szept. 19.

Előjáróság.

2—1915. lg. vál. sz.

Hirdetmény.

Közhírré tételik, hogy Arad sz.
kir. város igazoló választmánya a
törvényhatósági bizottságban 1915.
évből szavazattal bíró legtöbb
adót fizetők névjegyzékének össze-
állítására céljából folyó évi szeptem-
ber hó 22., 23. és 24-én d. e. 9-től
d. u. 2 óráig dr. Angel István fő-
jegyző hivatalos helyiségében ülést
tart.

Felbírnatnak mindazok, akik az
adó kétszeres számításának, vagy
a feleségük, valamint a kiskorú
gyermekük államadójának az 6
adójukba való beszámításának az
1886. évi XXI. t. c. 26. §-ában
biztosított kedvezményt igénybe
venni kívánják, vagy az ezen tör-
vény alapján megillető jogukat
érvényesíteni óhajtják, hogy abbéli
szándékukat az igazoló választ-
mány előtt az ülések tartama alatt
írásban, vagy szóval bejelentésük.

Arad sz. kir. város igazoló választ-
mányának 1915. évi szeptember hó
21-én tartott üléséből.

Dr. Angel
főjegyző.

Meghívó.

Magyarád

hegyközség

őszi rendes

közgyűlését

a község házában folyó évi szeptem-
ber hó 27-én d. e. 8¹/₂ óra-
kor fogja megtartani, melyre a
hegyközségi tagok tisztelettel meg-
hívattak.

Tárgy:

1. A szüreti határidő megállapítása.
2. Az 1916. évi költségvetési előirányzat megállapítása.
3. Megállapítandó munkabérek kihirdetése.
4. Egyéb előadandó indítványok.

Magyarád, 1915. szept. 15.

Hegyközségi előjáróság elnöke:
3631 Dr. Német János, s. k.

MUST

kb. 30 hektó Ópáloson
a 24-es kapunál

eladó.

Érdeklődők forduljanak

Arad,

Urbán Iván-u. 17. sz. alá.

1779—1915.

Hirdetmény.

A m. kir. miniszterium 3.7—915. M. E. sz. rendelete alapján közhírré teszem, hogy mindazok a lenmag olajkészletek, amelyek az előállításukkal, forgalomba hozatalukkal, vagy szállítványozásukkal foglalkozó egyének a cégek tulajdonában, birtokában, kezelésében, vagy őrzésében akár saját, akár idegen helyiségben vannak, zár alá helyeztetnek. Zár alá helyeztetnek azok a lenmagolaj készletek is, amelyeket a jelen rendelet hatálya alatt, utóbb fognak előállítani.

A zár alá vett készlet el nem idegeníthető, fel nem használható, fel nem dolgozható, annak kellő megőrzéséről az az egyén, vagy cég, akinek a készlet tulajdonában vagy birtokában van, gondoskodni köteles. Egy métermérsát meg nem haladó készletre a zár alá vétel nem terjed ki. A zár alá eselleges feloldást a kereskedelmi miniszterium ad. Lenmagolaj készletét tartozik minden fent említett érdekeltek jelen hirdetményem közhírré tétele után 48 órán belül és pedig az 1915. évi augusztus 31. napján volt állapot szerint hivatalom iparügyi osztályának az ott kapható előírt nyomtatványokon bejelenteni. A bejelentés hónapoként minden hó 8-ig megismétlendő. Ezen rendelet intézkedései kiterjednek azon lenmagolaj készletekre is, amelyek más olajjal, vagy egyéb idegen anyaggal vannak keverve. A lenmagolajnak vasuton, hajón, vagy gőpkocsin leendő szállítására igazolványt a kereskedelemügyi miniszterium ad. Az ezen rendelet ellen vétők az 1914. évi L. tc. 9-ik §-a alapján két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

Arad, 1915. szeptember 10.

Green, főkapitány.

Használt ólom megvételre kerestetik.

Keresünk

mielőbbi belépésre 2—3 évi irodai gyakorlattal rendelkező
magyar-német gépiró

levelezőt, esetleg levelezőnőt,

továbbá egy

gyakornokot.

Ajánlatok

3589

Seidner Bernát és Fia

mészgyár és fatermelő céghez Marosborsa intézendők.

URANIA

Szerdán a berlini Messter-gyár felvétele:

Nowo-Georgiewsk bevétele.

Hiteles helyszini felvétel.

3211

Ha szeplőjeitől

meg akar szabadulni,

Ha tiszta, fehér arcbőrt

óhajt, használjon okvetlen Hajós-féle

Ibolya „Doré” krém.

Ara egy tégelynek 1 korona.

Ibolya Doré szappan 70 fill. Ibolya Doré puder 1 K 20 fill.

Vigyázat a „Doré” szóra.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely haját
vagy bajuszt a legszebb állandó
Hajfestő fekete színre lehet festeni, anél-
kül, hogy a színt le lehet mosni,
a „Melogen”. Ara 2 korona.

Szőrvesztő-Depilior. El kitűnő, a maga nemében párat-
lan szerrel minden alkalmatlan
szőrejt aro, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül
pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kap- **Hajós Arpád** gyógyszer-
hatók a készítőnél tarában

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapított 1836. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Vezérszerepet töltenek be
a világhírű

TURUL-CZIPŐK

"TURUL"
CZIPŐGYÁR RÉSZVÉNY-
TÁRSASÁG ♦ TEMESVÁR

A monarchia legna-
gyobb cipőgyára.

130 saját fióktelep.
900.000 pár évi gyártás.
1200 munkás és alkalmazott.

Fiókraintér:

Arad,
Minorita-palota.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik. Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér. Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelzendők. A legkisebb hirdetés 60 fillér. Az apróhirdetések előre fizetendők. A hirdetések délután 1/6 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

LEVELEZÉS.

Uri ember

Üsztelességes ismeretséget keresi intelligens, független fiatal uri nőnek. Levél kéréstik „Harcedzett” jellegre a kiadóhivatalba. 3637

ELLÁTÁS.

Intelligens leány

teljes ellátásra felvétetik uri családnál. Cím a kiadóhivatalban. 3627

ALKALMAZÁST NYER.

Fiatal

papírkereskedő segéd azonnali belépésre kerestetik. Ajánlatokat fizetési igényeik megjelölésével, Jámbor Antal papírkereskedő Arad, kár. 3629

Fűszer- és csemegéüzletet vezetésére ügyes keresztségű segédet október 1-sel belépésre keres ifj. Cservinszky István, Békés. 3608

Idősebb

magyar-német bonno, a ki a háztartásban jártes. 2 kis leányhoz azonnal felvétetik Damjanich-utca 14. Szirmai. 3632

Papírszakmában

jártes, intelligens nő, magasabb fizetés és jutalékkal, mint üzletvezető, állandó alkalmazást nyer helybeli könyv- és papírüzletben. Cím a kiadóhivatalban. 3615

Egy rokkant katona

vidéken való újságelárusításra, az utiköltés metéritése mellett, állandó foglalkozást talál. Havi kereset 70-80 korona. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Egy nagyobb kifutó fu felvétetik. Cím a kiadóhivatalban.

ALKALMAZÁST KERES.

Fiatal asszony

házmesteri állást keres, ki már nagyobb házban alkalmazva volt. Student Antalné Poitura, Pécskai-ut 16. 3628

Intelligens fiatal asszony uri nőnél vagy urnál alkalmazást keres. Leveléket a kiadóhivatalba „80” jellegre kér. 3640

Fiatal hadmentes

fűszer detall és engros szakmában jártes fiatalember azonnali belépésre kereskedősegédi vagy más ehhez hasonló állást keres. Cím Rosenberg József Kápolna-u. 21. 3630

LAKÁST KERESNEK.

Szobát

külön bejáratú esetleg teljes ellátással keres egy tanítónő. Bővebbet Orczy-u. 7. balra. 3633

KIADÓ LAKÁS.

Legmodernebb kivitelű

I. emeleti háromszobás lakás, kényelmes mellékhelyiségekkel, november 1-re kiadó. Lakásnyilvántartási Iroda, Deák F.-u. 8. Telefon 816. 3639

Kényelmes

4 szobás modern lakás azonnalra vagy novemberre kiadó. Lakásnyilvántartási Iroda. 3638

Modern

kétszobás földszintes lakás, fürdőszoba, gázfűtéssel azonnal átadható. Batthyán-u. 29. 3636

Modern

négyszoba, előszobából álló parkettázott földszinti lakás (egyik utcai szobába lépcsőházból külön bejárat) villany, gázberendezéssel, Török I.-u. 1/b. új házban november 1-ére kiadó. 2647

Andrássy-tér 8. sz.

alatt egy I. emeleti utcai lakás, mely irdának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnalra kiadó. Bővebbet a házmesternél.

ÜZLETEK.

53 év óta

fennálló fűszerüzlet, a város legforgalmasabb helyén, bevonulás miatt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3618

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Egy

jó karban lévő használt kerékpárt veszek. Fülöp, Deák Ferencz-u. 40. 3635

Méz

tiszta akác és virág méz kapható Seesberger Mihálynál, Munkácsy Mihály-utca 4. sz. 3634

Eladó

egy alig használt, teljesen jókarban lévő összecusukható gyermekszék és egy rövid férfi bunda. Andrássy-tér 25., I. em., 29.

Cocus szőnyegeket

használtat, megvételre keres Dácsi Géza könyv- és papírkereskedése, Forrai-u. 3616

Jókarban

lévő használt hálószoba és ebédlőszoba berendezést megvételre keresek. Ajánlatokat a kiadóhivatal továbbít.

Citrom

olcsóbb mint a piacon, legfinomabb körtét, szőlőt és más gyümölcsöt ajánlok. Galler Anna, Deák Ferenc-utca Fehér Kereszt épület. 3335

Lack

1 pántos cipő párja K 8, bársony pántos K 8, chewro 1 pántos K 11, bársony fűzős regatta K 11, bársony gombos regatta K 11, lack 1915. divat, 1/2, Tango K 10. Cipő Tőzsde, Apolló mozi mellett. 3405

Papírszalvéta

1000 darab 5 koronáért kapható Pichler Sándor papírkereskedésében, Szabadság-tér. 781

KÜLÖNFÉLE.

Keresek

kölcsöndijért 150-250 literes pálinkafőző üstöt. Regyis Pál, Seprős, Aradm. 3611

Apróhirdetések

sz „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

Ha megrendelés alkalmával megemlíti lapunkat, háromnak tesz szivességet: önmagának, lapunknak és a hirdetőnek.